

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra obchodního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Komparace úpravy smlouvy o dílo

dle obchodního zákoníku a nového občanského zákoníku

Autorka práce: Lenka Matějková

Vedoucí práce: JUDr. Zuzana Krejsová
Katedra obchodního práva

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen 2014

.....

Lenka Matějková

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní JUDr. Zuzaně Krejsové, vedoucí mé práce, za cenné rady, které mi v průběhu psaní diplomové práce poskytla, i za drahocenný čas, který mi vždy věnovala.

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ObčZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
sp. zn.	spisová značka

Obsah

1	Úvod	1
2	Pojem smlouvy o dílo	3
2.1	Smlouva o dílo	3
2.2	Pojem smlouvy o dílo	4
2.3	Smlouva o dílo v porovnání s kupní smlouvou.....	6
2.4	Smlouva o dílo v porovnání s pracovněprávním vztahem	7
3	Náležitosti smlouvy o dílo.....	8
3.1	Podstatné náležitosti smlouvy o dílo.....	8
3.1.1	Identifikace smluvních stran	8
3.1.2	Dílo	10
3.1.2.1	Stavba.....	10
3.1.3	Cena	11
3.1.3.1	Rozpočet.....	13
3.1.3.2	Právo na vyúčtování u stavby jako předmětu díla	15
3.2	Nepodstatné náležitosti smlouvy o dílo	16
3.2.1	Forma smlouvy	16
4	Povinnosti stran.....	18
4.1	Povinnosti na straně zhotovitele	18
4.1.1	Provedení díla	18
4.1.1.1	Smrt či zánik způsobilosti zhotovitele	19
4.1.1.2	Smrt objednatele.....	20
4.1.2	Provedení díla dle § 2590 NOZ	20
4.1.3	Skryté překážky u stavby	22
4.1.4	Provedení díla na svůj náklad	23
4.1.5	Provedení díla na vlastní nebezpečí.....	23
4.1.5.1	Nesení nebezpečí škody na věcech	24

4.1.5.1.1	Nesení nebezpečí škody na stavbě.....	27
4.1.5.2	Nebezpečí zániku závazku provést dílo	27
4.1.5.2.1	Vlastnické právo v rukou zhotovitele	28
4.1.5.2.2	Vlastnické právo v rukou objednatele	29
4.1.6	Provedení díla dle pokynů objednatele	31
4.1.7	Povinnost zhotovitele přivzat objednatele k provedení zkoušek	33
4.1.7.1	Povinnost zhotovitele předat zápis objednateli	34
4.2	Povinnosti na straně objednatele.....	35
4.2.1	Povinnost objednatele zaplatit cenu	35
4.2.2	Povinnost objednatele převzít dílo	36
4.2.2.1	Převzetí stavby	37
5	Předání díla	38
5.1	Ukončení díla	38
5.2	Provedení zkoušek	39
5.3	Předání díla	40
5.3.1	Movitá věc	42
5.3.2	Nemovitá věc	43
5.3.3	Dílo s nehmotným výsledkem	43
5.3.4	Vlastnické právo k předané věci	43
5.4	Svémocný prodej.....	44
6	Odpovědnost za vady díla	47
6.1	Vady díla	47
6.1.1	Práva objednatele z vadného plnění.....	47
6.1.1.1	Podstatné vady	48
6.1.1.2	Nepodstatné vady	49
6.1.2	Podmínky odpovědnosti za vady	49
6.1.2.1	Odpovědnost zhotovitele a třetí osoby	51
6.1.2.2	Skryté vady u stavby	52

6.1.3	Porušení práva třetí osoby.....	53
6.1.4	Záruka	54
7	Závěr	56
8	Resumé	58
9	Seznam použité literatury	60
9.1	Právní předpisy	60
9.2	Odborná literatura	60
9.3	Soudní judikatura	61
9.4	Internetové zdroje	62

1 Úvod

Ještě donedávna bylo právo soukromé upraveno ve dvou předpisech. Právo občanské bývalo upraveno v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, a právo obchodní v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Dne 1.1.2014 nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jehož hlavním úkolem je rekodifikace soukromého práva a sjednocení soukromoprávních vztahů do uceleného kodexu. S přijetím nového občanského zákoníku nastalo mnoho změn v porovnání s bývalou právní úpravou.

Cílem této diplomové práce je porovnání změn, které se týkají institutu smlouvy o dílo, která byla dříve upravena v obchodním zákoníku, v hlavě II., dílu IX., § 536 až §565, a nyní ji nalezneme v novém občanském zákoníku, v hlavě II., dílu 8., § 2586 až §2635. Jelikož nový občanský zákoník nabyl účinnosti teprve nedávno, je komparace těchto dvou právních předpisů stále aktuální. A poněvadž je smlouva o dílo jednou z nejčastěji uzavíraných smluv (osoby jak fyzické, tak právnické se s tímto typem smlouvy setkávají téměř každý den), je potřebné se orientovat ve změnách, které nastaly změnou zavedené právní úpravy obchodního zákoníku do právní úpravy nového zákoníku občanského.

Komparaci úpravy smlouvy o dílo dle obchodního zákoníku a nového občanského zákoníku jsem si jako téma své diplomové práce vybrala z důvodu, že se jedná o jeden z nejčastěji používaných závazkových smluvních typů. Jeho podrobná znalost mi tak pomůže při řešení otázek nejen v každodenním životě, kde je více než pravděpodobné, že někdy uzavřu smlouvu o dílo, ale též v profesním životě, kdy bych se chtěla zejména věnovat právu občanskému a obchodnímu.

Celá práce se bude zabývat srovnáváním dvou právních úprav a je takto i formulována. Přestože tato práce také zohlední i nepatrné změny v úpravě, bude se zabývat zejména podstatnými změnami, které nastaly dnem 1.1.2014.

Tato práce je rozvržena do pěti hlavních kapitol. První kapitola se bude zabývat pojmem smlouva o dílo a jeho vymezením. Bude zde vysvětleno, co smlouva o dílo zahrnuje, či jaké strany vznikají při uzavření smlouvy o dílo.

Druhá kapitola se bude věnovat náležitostem smlouvy o dílo a to jak podstatným, tak nepodstatným. V této kapitole se práce bude mimo jiné zabírat formě smlouvy či ceně za dílo.

Třetí kapitola bude zaměřena na povinnosti stran. Kapitola se zde bude zabývat do větší hloubky jak povinnostmi na straně zhotovitele, tak povinnostmi na straně objednatele, jimiž jsou například provedení díla na straně zhotovitele či zaplacení ceny za dílo na straně objednatele.

Ve čtvrté kapitole se porovná předání díla zhotovitelem objednateli a s tím spojené vlastnické právo. Řešit se bude jak předání movité, tak nemovité věci.

A nakonec pátá kapitola se bude zabývat odpovědností za vady díla včetně povinnosti oznámit vady.

2 Pojem smlouvy o dílo

2.1 Smlouva o dílo

Smlouva o dílo je smluvní závazek mezi dvěma stranami, konkrétně mezi objednatel (objedná si provedení určité věci) a zhotovitelem (provádí věc). O stranách smlouvy o dílo blíže pojednává kapitola 3.1.1.

Z důvodu dualismu dřívější právní úpravy byla smlouva o dílo obsažena jak v ObčZ, tak v ObchZ. Pokud se smlouva o dílo měla řídit dle práva v ObchZ, bylo nutné, aby se mimo jiné jednalo o závazek mezi podnikateli a aby bylo ze smlouvy patrné, že dílo bude využito k podnikatelské činnosti (mimo jiné ObchZ též řídil závazkové vztahy mezi státem nebo samosprávnou územní jednotkou, jestliže se jednalo o zajištění veřejných potřeb, vztahy mezi zakladateli obchodních společností, dále mezi zakladateli družstva, jejich členů, a dalších vztahů upravených v § 261 ObchZ).

Bylo možné i vychýlení z tohoto pravidla ve chvíli, kdy jedna strana tohoto závazkového vztahu bude nepodnikatelem a to za podmínky oboustranného souhlasu jednotlivých stran. „*V takovém případě však nemohla být, s odkazem na příslušná ustanovení občanského zákoníku, sjednána taková smlouva o dílo, která by znamenala značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran k újmě spotřebitele, kterým je v tomto případě míněn nepodnikatel.*“¹ Bylo nutné, aby tato výjimka byla ustanovena písemně, jinak byla neplatná. Mohla ovšem nastat situace, kdy ani jedna strana není podnikatelem a přitom si zvolily, že se jejich sjednaná smlouva bude řídit ObchZ, jelikož věřily, že tato úprava je pro ně účelná a vyhovující. Pokud ovšem vznikl právní vztah mezi dvěma stranami, z nichž alespoň jedna nebyla podnikatelem, řízený dle ObchZ, ustanovení ObčZ (či zvláštního právního předpisu) o spotřebitelské smlouvě, adhezní smlouvě, zneužívajících klauzulích a jiných ustanovení směřujících k ochraně spotřebitele bylo nutné použít vždy, když to bylo pro nepodnikatele příznivější. Při rozhodování, zda smlouva, jež se řídila ObchZ, nebyla pro nepodnikatele

---

¹ Bejček, J., Eliáš, K., Raban, P., *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 3. vydání, Praha: C.H. Beck, 2003, 551 s., ISBN 80-717-9746-4

nepříznivá, se muselo nahlížet na celkovou smlouvu včetně použití ustanovení ObčZ, a nejen hledět na jednotlivá ustanovení smlouvy či ObchZ.

Nová právní úprava již neurčuje, že se jí budou řídit pouze nepodnikatelé, popřípadě pouze podnikatelé. Pro všechny osoby tak platí identické ustanovení. To přinese zejména zjednodušení rozhodnutí, zda se závazkový právní vztah řídí občanským zákoníkem či zákoníkem obchodním. Toto sjednocení právní úpravy je výhodné zejména pro smluvní strany, jelikož smlouva o dílo je hned po kupní smlouvě nejčastěji uzavíraný závazek, zjednoduší se i rozhodování stran (zejména v momentě, kdy jedna strana je nepodnikatel a druhá podnikatel) podle které právní úpravy chtějí řídit svůj právní vztah.

2.2 Pojem smlouvy o dílo

„Smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.“² Takto smlouvu o dílo ohraničuje NOZ. Z tohoto ustanovení vyplývá, že základním prvkem této smlouvy je dílo. Dílem se vždy rozumí určitá činnost ať již s hmotným či nehmotným výsledkem. Dále se ještě rozlišuje vymezení předmětu díla, což poukazuje na výsledek dané činnosti.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.6.2004, sp. zn. 32 Odo 1153/2003, určil, že *„podstatou závazku ze smlouvy o dílo je konání, resp. činnost, směřující k určitému výsledku. Dílem se rozumí též úprava určité věci“*.³

NOZ uvádí výčet činností, které se považují za dílo. Jedná se o zhotovení věci, údržba, oprava, úprava nebo činnost s jiným výsledkem. NOZ tedy z vymezení pojmu díla vypustil montáž věci. Z tohoto pravidla existuje jedna výjimka, která určuje, že činnosti uvedené výše nejsou dílem, pokud spadají pod kupní smlouvu. Právní úprava kupní smlouvy je speciální k právní úpravě smlouvy o dílo. NOZ v § 2086 upravuje, že smlouva o vyhotovení určité věci nebude posouzena jako kupní smlouva, pokud strana, které má být zhotovená věc dodána,

² § 2586 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.6.2004, sp. zn. 32 Odo 1153/2003

neobstarala podstatnou část prostředků k výrobě věci, nebo pokud převládající část plnění dodavatele spočívá ve výkonu činnosti. Tato ustanovení odpovídají právní úpravě v ObchZ. *„Ze základních ustanovení jednotlivých smluvních typů v obchodním zákoníku lze dovodit, že dílem nemohou být činnosti podřazené pod úpravu jiného smluvního typu, a to ani když mají hmotně zachycený výsledek a svou povahou odpovídají povaze činnosti ze smlouvy o dílo.“*⁴

Montáží se rozumí uvedení věci do funkčního stavu většinou složením jednotlivých částí v celek. Jedná se o technické pojetí. Jak již bylo uvedeno výše, montáž díla byla vypuštěna z úhrnného popisu díla. Jak se ale bude nyní posuzovat smlouva, ve které bude zastoupena i montáž?

Malé světlo do této problematiky může vnést § 2086 NOZ, který stanovil, že: *„Za kupní smlouvu se nepovažuje smlouva, podle níž převážná část plnění dodavatele spočívá ve výkonu činnosti.“*⁵ Slovní spojení „převážná část“ se bude muset pravděpodobně posuzovat subjektivně u jednotlivých případů.

Pokud by ovšem nastala situace, kdy by byla smlouva uzavřena pouze na montáž určité věci, bez dodání věci, nebo pokud by měla montáž v celkovém výsledku značnou důležitost, pravděpodobně se bude jednat stále o smlouvu o dílo, kde se montáž bude řadit do činnosti s jiným výsledkem, dle § 2587 NOZ, jelikož se jedná o výkon činnosti.

Avšak pokud se smlouva týká stavby či její části, bude se vždy jednat o smlouvu i dílo, ať už je stavba či její část zhotovena celá, nebo bude provedena pouze údržba, oprava anebo úprava.

Ze základního ustanovení smlouvy o dílo v NOZ dále vyplývá, že zhotovitel se zavazuje provést dílo a dále se zavazuje zhotovit toto dílo na svůj náklad a na své nebezpečí, a objednatel se zavazuje dílo od zhotovitele převzít a zaplatit za něj cenu.

Tyto povinnosti stran jsou převzaté z právní úpravy obsažené v ObchZ; jediný rozdíl spočívá v tom, že povinnost zhotovitele provést dílo na svůj náklad a

---

⁴ Štenglová, I., *Smlouva o dílo*. Vyd. 1. V Praze, 2010, 220 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-311-0

⁵ § 2086 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

na své nebezpečí a povinnost objednatele převzít dílo nebyly obsaženy ve výchozím ustanovení.

Smlouva o dílo je podobná kupní smlouvě a částečně i smlouvě pracovní (viz. kapitola 2.3 a 2.4). Nezáleží na tom, jak strany smlouvu pojmenují, ale daná smlouva se posuzuje podle obsahu. To znamená, že i když strany uzavřou mezi sebou smlouvu, kterou pojmenují smlouva o dílo, může se dle obsahu jednat o kupní smlouvu.

2.3 Smlouva o dílo v porovnání s kupní smlouvou

Smlouva o dílo a kupní smlouva mají plno společných znaků, ale zároveň i plno znaků odlišných. Tyto dva smluvní typy od sebe můžeme rozlišit pomocí materiálního hlediska a také pomocí hlediska vykonané práce. *„Základním rozdílem mezi smlouvou kupní a o dílo je ale podíl na závazku - pokud strana, které má být zboží dodáno, poskytne podstatnou část věci (například materiál), uzavřeli mezi sebou podnikatelé smlouvu o dílo. V jiném případě jde pak o kupní smlouvu.“*⁶

Druhé kritérium pro rozdělení, zda se jedná o kupní smlouvu či o smlouvu o dílo náleží v provedené práci. Pokud převážná část závazku tkví ve výkonu činnosti, bude se též jednat o smlouvu o dílo. NOZ se zde zcela shoduje s ObchZ, kde rozlišení mezi kupní smlouvou a smlouvou o dílo byl vymezen stejně. Tedy i smlouva, jejímž plněním je vyhotovení určité věci, může být smlouvou kupní, pokud většinu věcí potřebných k vyhotovení konečné věci, obstará strana, které není dodáváno.

Výše uvedené rozdělení vychází z článku 3 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. dubna 1980.

---

⁶ <http://www.podnikatel.cz/clanky/rozdil-mezi-kupni-smlouvou-a-smlouvou-o-dilo/>

2.4 Smlouva o dílo v porovnání s pracovněprávním vztahem

Aby bylo možné od sebe odlišit smlouvu o dílo s pracovní smlouvou, je nutné porozumět závislé práci. Dle § 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, je *„závislá práce ta práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, vykonávána za mzdu či plat, za náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele“*.⁷

Zhotovitel ale na rozdíl od zaměstnance vykonává nezávislou práci. Nemusí dílo provádět na pozemku objednatele. Ani není objednateli podřízen. Strany závazkového vztahu smlouvy o dílo jsou v postavením rovném. Zhotovitel pracuje na své jméno i na svojí odpovědnost.

---

⁷ § 2 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platném znění

3 Náležitosti smlouvy o dílo

Aby bylo možné od sebe rozeznat jednotlivé smluvní typy, je nutné, aby každá smlouva obsahovala určité náležitosti. Tyto náležitosti se dělí na náležitosti podstatné a náležitosti nepodstatné. *„Vždy je tedy nutné se seznámit s právní úpravou daného smluvního typu, aby smlouva splňovala všechny zákonné požadavky a byla platná.“*⁸

3.1 Podstatné náležitosti smlouvy o dílo

Essentialia negotii, neboli podstatné náležitosti smlouvy jsou takové náležitosti, které jsou podstatné pro daný smluvní typ. Pokud podstatné náležitosti nejsou součástí smlouvy, není tato smlouva uzavřena platně. To znamená, že smlouva nebude platná ex tunc, tedy od jejího počátku – bude se na ní hledět, jakoby nikdy nevznikla, nebo se bude jednat o smlouvu odlišného typu (§ 575 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Absolutní neplatnost nastává ex lege, tedy ze zákona, což znamená, že se její neplatnosti nemusí nikdo dovolávat, a soudy k ní přihlížejí z vlastní úřední povinnosti – ex offio. Konvalidace v případě absolutní neplatnosti nemůže nastat. Tedy i po opadnutí vad, které vedly k absolutní neplatnosti, se nestává daný právní úkon platný a to z důvodu, že nikdy nevznikl.

3.1.1 Identifikace smluvních stran

Smlouva o dílo je smlouvou mezi zhotovitelem a objednatelem. Pokud nejsou přítomny tyto dvě strany, nemůže být uzavřena smlouva o dílo. Nedostatečná identifikace jedné ze stran může vést ke značným sporným bodům při řešení otázek týkající se smlouvy o dílo. Podstatné nedostatky v označení stran pak může vést až k neplatnosti dané smlouvy. Stranou může být jak osoba fyzická,

---

⁸ <http://www.ipodnikatel.cz/Obchodni-smlouvy/obecne-nalezitosti-uzavirani-smluv.html>

tedy dle nové právní terminologie člověk, jež je svéprávný (vlastním právním jednáním nabývá práv a povinností), nebo osoba právnická, jež může nabývat práv a povinností dnem vzniku.

Mezi identifikační znaky člověka bezpochyby patří jeho jméno, včetně příjmení, adresa bydliště a datum narození, popř. identifikační číslo osoby, neboli IČO, jedná-li se o osobu podnikající. Identifikační znaky právnické osoby tvoří bezesporu název osoby, její sídlo a též IČO.

I zde je ponechaná volnost stran při uzavírání smlouvy. Strany nemusí použít všechny identifikační znaky, ale pouze ty, které uznají za potřebné a dostatečné. „*Ovšem v případě, že dojde k situaci, kdy bude některá ze smluvních stran ať už v důsledku omylu či úmyslného jednání nesprávně označena a současně takovéto označení bude náležet jiné právnické osobě, zakládá tato skutečnost značné riziko neplatnosti příslušného obchodněprávního vztahu.*“⁹

Dne 27.9.2007 vydal Nejvyšší soud České Republiky rozsudek, sp. zn. 29 Edo 1156/2005, který stanovuje: „*O typicky nesprávné označení účastníka smlouvy jde, je-li některý z jej identifikačních znaků použit vadně (zkomoleně, vynecháním slova ve víceslovném názvu, apod.); typicky neúplné je označení, v němž některý z těchto znaků chybí. Vada v označení osoby, která je účastníkem smlouvy, však nezpůsobuje sama o sobě neplatnost této smlouvy, pokud lze z celého obsahu právního úkonu jeho výkladem (§ 35 odst. 2 obč. zák.), popřípadě objasněním skutkových okolností, za nichž byl právní úkon učiněn, zjistit, kdo byl účastníkem smlouvy. O absolutně neplatné smlouvě by se zřetelem k tomu bylo možné hovořit, jen bylo-li by označení účastníka natolik neurčitě či nesrozumitelné, že pochybnosti o tom, kdo jím je, nebylo možno odstranit ani výkladem právního úkonu (srov. § 37 obč. zák.).*“¹⁰ Tento judikát bude možné použít i za účinnosti NOZ, jelikož identifikační znaky lidí a právnických osob zůstaly stejné a dle zásady pacta sunt servanda (smlouvy se mají dodržovat) má být smlouva zachována, pokud se vady ve smlouvě dají zhojit.

---

⁹ ŠULA, Ivan a Milan ŠEBESTA. 67149. K otázce vlivu označení smluvních stran na platnost obchodněprávního vztahu. In: [online]. 12.10.2010, Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-otazce-vlivu-oznaceni-smluvnich-stran-na-platnost-obchodnepravniho-vztahu-67149.html>

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České Republiky, sp. zn. 29 Edo 1156/2005

3.1.2 Dílo

Druhá podstatná náležitost smlouvy o dílo je vymezení díla. Jak již bylo uvedeno výše, dílem je vždy určitá činnost. NOZ vymezuje smlouvu o dílo negativně k vymezení smlouvy o koupi. To znamená, že za smlouvu o dílo lze pokládat pouze tu, jenž se neřadí pod kupní smlouvu a zároveň jedná-li se o zhotovení věci, údržbu, opravu nebo úpravu věci či její části, eventuálně činnost s jiným výsledkem.

Základní právní úpravou, na jejímž podkladě je obecné vymezení díla postaveno, je § 2086 NOZ, který stanovuje, že „*smlouva o dodání věci, která má být teprve vyrobena, se posoudí jako kupní smlouva, ledaže se ten, komu má být věc dodána, zavázal předat druhé straně podstatnou část toho, čeho je k vyrobění věci zapotřebí.*“¹¹ Za kupní smlouvu se též nepovažuje, pokud plnění spočívá převážně ve výkonu činnosti (viz. kapitola 2.2).

3.1.2.1 Stavba

Pokud je předmětem díla úprava nemovité věci či zhotovení, oprava nebo úprava stavby použije se na smlouvu ustanovení oddílu 1 smlouvy o dílo, jen pokud v oddílu 3 není stanoveno něco jiného.¹² Z tohoto pak plyne, že oddíl 3, jež se věnuje stavbě jako předmětu díla, je speciální právní úpravou (lex specialis) k dalším ustanovením smlouvy o dílo. Pokud tak ustanovení o stavbě nezahrnuje určitou úpravu, použije se úprava obecná.

ObchZ neobsahoval speciální oddíl, který by se věnoval pouze stavbě jako předmětu díla. „*Nová úprava v NOZ zahrnuje zvláštní úpravu nebezpečí škody nebo zničení stavby, právo objednatele na vyúčtování skutečného rozsahu prací a použitých věcí, jakož i jejich hodnotu, dále je zvlášť zakotvena kontrola provádění díla v jednotlivých fázích jeho provádění.*“¹³

---

¹¹ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

¹² § 2623 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

¹³ Bělohávek, A. J.; Černý, F.; Jungwirthová, M.; Klíma, P.; Profeldová, T.; Šrotová, E., *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8

3.1.3 Cena

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 849/2007 určil jako jednu z podstatných náležitostí smlouvy o dílo i cenu za dílo či způsob jejího pozdějšího určení. Bez této náležitosti nemůže smlouva o dílo vzniknout. Jak je rozvedeno dále, tento rozsudek nadále platí i po 1.1.2014, jelikož ujednání ceny (ač odhadnuté) či způsob jejího dalšího určení je nadále podstatná náležitost smlouvy o dílo i dle NOZ.

Jedna z největších odlišností týkající se náležitostí smlouvy o dílo nastává při určení ceny za dílo. Tato odlišnost se týká vzniku práva na zaplacení ceny o dílo. Dle § 548 odst. 1 ObchZ bylo stanoveno, že dobu splatnosti ceny za dílo si mohou dle své vůle zvolit strany. Pokud strany tuto možnost nevyužily, vznikl nárok na cenu provedením díla. I když NOZ dává celkově větší prostor smluvnímu ujednání, kde se odráží volní složka stran, v tomto případě nastal opak. § 2610 odst. 1 NOZ určil, že právo na zaplacení ceny nastává provedením díla. NOZ tak zcela vypustil ujednání o možném smluvním ujednání stran odlišné úpravy. Dle § 1 odst. 2 NOZ, si mohou osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona, nezakazuje-li to zákon výslovně; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.¹⁴ Jelikož § 2610 NOZ výslovně nezakazuje jiné smluvní ujednání, bude § 2610 NOZ pokládán za dispozitivní právní normu, a tedy je možné, aby si strany sjednaly jinou dobu vzniku práva na zaplacení ceny za dílo (pokud ovšem nebude tato úprava v rozporu s dobrými mravy, veřejným pořádkem nebo právem týkajícím se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti). „*Je-li dílo předáváno po částech, vzniká právo na zaplacení ceny každé části jejím provedením.*“¹⁵

§ 2610 je nadále rozšířen § 2611, kde zákonodárce ukotvil možnost zhotovitele si vyžádat přiměřenou část ceny (v souladu s vynaloženými náklady),

---

¹⁴ § 1 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

¹⁵ § 2610 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

pokud se dílo provádí po částech anebo se značnými náklady. ObchZ toto umožňoval pouze za situace, kdy se na tom strany dohodly ve smlouvě.

Naopak ujednání ceny se shoduje v obou dvou právních úpravách. Mohou vzniknout dvě situace. První nastává, pokud strany chtějí určit cenu díla ve smlouvě. Jedna z možností je určení cenou pevnou jasnou částkou. Při tomto ujednání nastává největší právní jistota pro obě dvě strany. Dále je možné stanovit ve smlouvě způsob budoucího určení ceny, jež závisí na počtu odpracovaných hodin, či na kurzu měny a podobně. Cena zde není stanovena danou a jasnou částkou. Právní jistota je zde nižší. Ovšem strany na základě svých zkušeností a znalostí dovedou přibližně určit, v jakém rozpětí se bude výsledná cena pohybovat. *„Možností dohody o způsobu určení ceny je celá řada a k tomu, aby byla smlouva uzavřena platně, je potřebné jen to, aby bylo možné uvedeným způsobem dospět k tomu, jakou částku je objednatel povinen zaplatit.“*¹⁶

NOZ dále uvádí, že je možné cenu stanovit odhadem. Cenu stanovenou odhadem pouze NOZ upřesňuje v § 2612, kde stanoví povinnosti zhotovitele oznámit objednateli bez zbytečného odkladu novou cenu, která se podstatně zvýšila od ceny dohodnuté, a zároveň musí zhotovitel toto navýšení zdůvodnit. Právní jistota je zde nejmenší a z toho důvodu je nepravděpodobné, že by strany tuto možnost stanovení ceny upřednostňovaly. Zde totiž nastává otázka, o kolik je možné se v závěru od odhadu odchýlit? Jelikož i odhad by měl být postaven na určitých zkušenostních či vědomostních základech, ovšem tato cena může být zvýšena nepředvídatelnou událostí, ale také nesprávným odhadem. Je možné, že se subsidiárně použije ustanovení o rozpočtu, kde objednatel může odstoupit od smlouvy, pokud zhotovitel požaduje cenu vyšší o 10%, než byla stanovena. Ovšem i tady by se mohlo argumentovat tím, že rozpočet by měl být více určitý než odhad, tudíž i odchýlení od rozpočtu je nutné stanovit úžeji než u odhadu. Znamená to tedy, že se na odhadnutou cenu nemusí přihlížet a pokud s tím strany souhlasí, aby se cena výrazně lišila? Další otázka nastává při výkladu spojení v § 2612 „podstatně překročit“. Zde se bude muset přihlížet k jednotlivým případům, k předmětu díla, ale též k jednotlivým stranám.

---

¹⁶ Štenglová, I., *Smlouva o dílo*. Vyd. 1. V Praze, 2010, 220 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-311-0

Nejvyšší soud České republiky dne 3.4.2003 vydal rozsudek se sp. zn. 32 Odo 835/2002, kde konstatoval, že: „*Jestliže účastníci uzavřeli smlouvu o dílo podle obch. zákoníku, ve které byla sjednána cena za provedení díla jako předběžná s tím, že přesná částka bude dohodnuta po dokončení projektové dokumentace dle provedeného a odsouhlaseného rozpočtu stavby, nevyhovuje takto stanovená cena díla žádnému ze způsobů určení ceny, které předpokládá § 536 odst. 3 obch. zák. a pokud dohoda účastníků neobsahuje ani projev vůle uzavřít smlouvu o dílo bez určení ceny, je smlouva neplatná.*“¹⁷ Jak je patrné, tento rozsudek již není možné použít, jelikož takto sjednaná cena je dle NOZ dostatečná a smlouva by tedy byla platná. Zde se jasně projevuje snaha NOZ o ponechání většího prostoru pro vůli stran závazkového vztahu.

Druhá situace nastává, pokud si strany nedohodnou cenu. Zde NOZ zcela převzal úpravu ObchZ. Pokud si tedy strany nedohodnou cenu díla, platí, že cena díla bude taková cena, která se v dané době, za srovnatelných podmínek a za stejné či podobné dílo platí. V tomto případě ovšem nastává velké riziko, že strany nebudou souhlasit s následnou cenou a celá věc se bude řešit soudní cestou, kde se bude cena s největší pravděpodobností stanovovat pomocí znaleckého posudku.

Může nastat stav, kdy se strany dohodnou na změně v rozsahu díla po uzavření platné smlouvy. Všeobecně platí, že veškeré změny již stanovených závazkových vztahů by se měly všechny změny precizně vymezit, nejlépe v písemné formě. Pokud dojde k omezení rozsahu díla dle § 2614 NOZ a strany neujednají změnu ceny, zaplatí objednatel takovou cenu, která bude přiměřeně snížena o nastalé změny. Toto ustanovení odpovídá právní úpravě obsažené v § 549 ObchZ. ObchZ dále upravuje i rozšíření díla. Bohužel zákonodárce v NOZ tuto úpravu vypustil. „*V takovém případě bude pravděpodobně aplikována úprava změny závazků obsažená v § 1902 NOZ.*“¹⁸

3.1.3.1 Rozpočet

Cenu za dílo si též můžou stanovit rozpočtem. Rozpočet se většinou stanoví tam, kde se jedná o rozsáhlejší dílo, jako je stavba či pokud se jedná o technickou

---

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 32 Odo 835/2002

¹⁸ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

oblast. Rozpočet je souhrn cenově-určených jednotlivých položek za práci a náklady, které po konečném součtu vytvoří celkovou a konečnou cenu. Rozpočet je buď součástí smlouvy, nebo musí zhotovitel objednatel s rozpočtem seznámit před sepsáním smlouvy. Pokud rozpočet není součástí smlouvy je pro strany a zejména pro zhotovitele výhodné sepsat listinu o seznámení objednatel s rozpočtem před uzavřením smlouvy (například předávací protokol) či do smlouvy zakomponovat ustanovení, že objednatel byl s rozpočtem seznámen, popřípadě uvést i kdy a jak. Pokud by zhotovitel žádný takový doklad neměl, mohlo by být obtížné v budoucnu dokazovat, že se objednatel s rozpočtem seznámil.

NOZ se v této právní oblasti zcela shoduje s ObchZ. To znamená, že i nadále je možné sjednat úplný rozpočet, od kterého není možné se odchýlit a zhotovitel nemůže požadovat navýšení ceny při požadavku dalších prací. Pokud ovšem ze smlouvy vyplývá, že se jedná o rozpočet neúplný či nezávazný (NOZ v § 2622 zavádí „rozpočet s výhradou jeho nezávaznosti či neúplnosti“) může se zhotovitel domáhat navýšení ceny.

V případě nezávazného rozpočtu může zhotovitel požadovat navýšení ceny z důvodu použití většího množství nákladů a v případě neúplnosti z důvodu potřeby provedení dalších prací. Zhotovitel může žádat toto navýšení pouze v případě, že tyto náklady a práce nemohly být předpovídané při uzavírání smlouvy.

Za účinnosti ObchZ nebylo podstatné, jak strany ve smlouvě vyjádřily, že rozpočet není úplný a závazný. Naopak nyní se dá předpokládat, že strany přenesou do svých smluv smluvní spojení použité v NOZ v § 2622 odst. 1, tedy rozpočet s výhradou nezávaznosti či neúplnosti. Není to ovšem podmínka. „*Další podmínkou použití ustanovení § 2622 NOZ (dříve § 547 odst. 3 ObchZ) je účelnost vynaložení nákladů.*“¹⁹

Zhotovitel musí objednateli oznámit potřebu provedení dalších prací či potřebu použití dalších nákladů bez zbytečného odkladu. To znamená, že pokud zhotovitel prodlévá s oznámením poté, co se o daných okolnostech dozvěděl,

---

¹⁹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol., *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010, 1447 s. ISBN 978-807-4003-547

zaniká mu právo na navýšenou cenu. Objednatel je tak povinen zaplatit zhotoviteli pouze cenu sjednanou základním rozpočtem.

Pokud se ovšem navýšená cena odchýlí od původní ceny dané rozpočtem o více jak 10%, má objednatel právo odstoupit od smlouvy. Objednatel je povinen oznámit zhotoviteli své odstoupení od smlouvy bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl o navýšení ceny. *„V tomto případě je objednatel povinen nahradit zhotoviteli část ceny odpovídající rozsahu částečného provedení díla podle rozpočtu.“*²⁰

NOZ obsahuje jedno ustanovení v rámci úplného rozpočtu navíc. Základem je, že od pevného rozpočtu není možné se odchýlit a zhotovitel nemůže požadovat navýšení ceny. V § 2620 NOZ je zakotvena výjimka. Pokud nastane zcela mimořádná a nepředvídatelná okolnost (za niž nepřevzala žádná ze stran odpovědnost), která ztěžuje dokončení díla, může soud rozhodnout o zvýšení ceny díla či o zrušení smlouvy. Není tedy možné, aby o navýšení ceny rozhodli sami strany. O tomto navýšení může soud rozhodnout na návrh zhotovitele. Pravděpodobně nenastane situace, kdy by návrh na navýšení ceny podal objednatel. Je ovšem snazší si představit, že i objednatel podá návrh na zrušení smlouvy. Navrhovatel samozřejmě musí ve svém návrhu sdělit, čeho se domáhá a jaké mimořádné a nepředvídatelné okolnosti nastaly. Záleží pak ale jen na úvaze soudu, zda přistoupí k navýšení ceny či zda smlouvu zruší (zde pak musí nadále rozhodnout, jak se strany vypořádají). Jedná se omezení smluvní svobody stran.

3.1.3.2 Právo na vyúčtování u stavby jako předmětu díla

Jedno ze speciálních ustanovení o stavbě se týká možnosti vyúčtování dosavadních prací a vynaložených nákladů, které zhotovitel vynaložil doposud na náklady spojené s prováděním díla, jehož předmětem je stavba. Jedinou podmínkou je, že cena díla je určena s odkazem na skutečný rozsah práce a její hodnotu nebo na hodnotu použitých věcí a výši dalších nákladů.

Vyúčtování pak proběhne, pouze pokud si to objednatel žádá. Pokud ovšem zhotovitele o vyúčtování požádá, zhotovitel je pak povinen toto vyúčtování

---

²⁰ § 2622 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

objednateli vyhotovit. Zákonodárce tuto povinnost zhotoviteli stanovil zejména z důvodu, že je pravděpodobné, že u stavby bude objednatel chtít či potřebovat vědět, jaké náklady bude muset na konci vynaložit. „*Základním podkladem je zde však skutečnost, že je cena díla určena odkazem na skutečný rozsah práce a její hodnotu.*“²¹

3.2 Nepodstatné náležitosti smlouvy o dílo

Nepodstatné náležitosti jsou takové náležitosti, které ve smlouvě mohou být upraveny, ale nemusí; záleží zcela na požadavku jednotlivých stran. Jejich neexistence nemá žádný vliv na platnosti smlouvy. Naopak jejich existence dále specifikuje práva a povinnosti jednotlivých stran, pokud nejsou tyto práva a povinnosti stanoveny zákonem nebo se od nich dá odchýlit. Mezi nepodstatné náležitosti smlouvy o dílo patří forma smlouvy (viz. kapitola 3.2.1) a nadále to mohou být platební podmínky, smluvní sankce, doba provedení díla (viz. kapitola 4.1.2) a jiné.

3.2.1 Forma smlouvy

NOZ dává všeobecně větší volnost stranám volnost ujednat svá práva a povinnosti odlišně od právních ustanovení z důvodu častých dispozitivních norem. Stejně jako právní úprava v ObchZ, tak i právní úprava v NOZ nepředepisuje pro smlouvu o dílo písemnou formu. Je tedy pouze na uvážení stran, zda jim postačuje ústní potvrzení smlouvy, či požadují smlouvu písemnou. § 559 NOZ udává, že každý má právo zvolit si právní jednání libovolnou formou, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem. Jelikož zákon dále nijak neupravuje formu smlouvy o dílo, vyplývá z výše uvedeného paragrafu, že záleží pouze na vůli stran, jakou formu si zvolí.

---

²¹ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

Za účinnosti ObchZ se na uzavření smlouvy použila ustanovení obsažená v ObčZ. Rozdíl právní úpravy týkající se formy smlouvy nastává při změně již uzavřené smlouvy. Jedná se o případ, kdy strany uzavřely smlouvu písemně, ale po určité době se rozhodly, že tuto smlouvu změní. Dle § 40 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, mohla být písemně uzavřená smlouva změněna pouze písemně. NOZ od této úpravy opustil a i zde ponechal větší prostor pro vůli jednotlivých stran. To znamená, že nyní již mohou strany i písemně uzavřenou smlouvu změnit ústním ujednáním (pokud si ovšem předem ve smlouvě nesjednali, že veškeré budoucí změny musí být uzavřeny písemně). Avšak zde mohou nastávat problémy s prokázáním, že sepsaná smlouva byla následně změněna. I nadále je tak možno předpokládat, že smluvní strany budou i následné změny řešit písemnou formou.

Pro praxi se doporučuje stranám uzavřít smlouvu o dílo písemně (zejména u složitých děl), kde by si vzájemně určili práva a povinnosti.

4 Povinnosti stran

Z každého závazku plynou jednotlivým stranám práva a povinnosti, které vedou k naplnění podstaty daného závazku. Zatímco své právo nemusí strana využít, povinnost musí strana splnit vždy a nesplnění povinnosti je většinou postihováno nějakou sankcí. Povinnosti stran nemusí vycházet pouze ze zákona, ale strany si můžou další povinnosti sjednat ve smlouvě. Povinnosti si mohou strany zvolit odlišně od zákona, pokud to zákon dovolí, a též si mohou nové povinnosti ustanovit.

4.1 Povinnosti na straně zhotovitele

Zhotovitel je první strana tohoto závazku. Zhotovitelem může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická. Jak již z názvu této smluvní strany vyplývá, jedná se o tu stranu, která dílo provádí pro objednatele. Zhotovitel je tedy ten, kdo dílo vytvoří.

4.1.1 Provedení díla

Jak je již patrné ze základního ustanovení o smlouvě o dílo, hlavní povinností zhotovitele je provést dílo. Je to základní povinnost celého smluvního vztahu. Bez provedení díla by totiž nemohl být žádný závazek.

Právní úprava primárně počítá s tím, že objednané dílo provede zhotovitel osobně. „*Postupuje-li samostatně, nese si ovšem rizika s tím spojená (na rozdíl od postupu dle pokynů objednatele).*“²² U fyzické osoby (nyní již člověka) je jasné, že dílo bude provádět přímo daná osoba. U právnické osoby provádí dílo její zaměstnanci. Pokud se ale provedení díla přímo neváže na vlastnosti zhotovitele či to povaha díla nevyžaduje, může zhotovitel místo toho, aby dílo provedl osobně,

---

²² Marek, K., *Obchodněprávní smlouvy*. 4. aktualiz. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 316 s. sv. 264. ISBN 80-210-3064-X

přenechat zhotovení jiné osobě, avšak pod vlastním dohledem. Od dřívější právní úpravy se liší tím, že není možné ve smlouvě tuto možnost zhotoviteli odebrat (kromě dvou výše uvedených podmínek).

Pokud je tedy provedení díla spojeno s vlastnostmi zhotovitele, či si to povaha díla žádá, není možné, aby se strany dohodly, že zhotovitel může nechat provést třetí osobu. Pokud se jedná o vlastnosti zhotovitele, je velmi nepravděpodobné, že by objednatel souhlasil s tím, aby zhotovitel předal provedení věci třetí osobě, jelikož si objednatel zvolí zhotovitele kvůli jeho schopnostem, znalostem či jinému, co je pro zhotovitele specifické. V tomto případě tak má zhotovitel povinnost provést dílo sám. Pro praxi je možno stranám doporučit, pokud si objednatel zvolí zhotovitele kvůli jeho vlastnostem či zkušenostem, aby důvod tohoto zvolení byl zakotven ve smlouvě. Strany tak předejdou možným budoucím sporům.

Pokud zhotovitel přenechá provedení díla někomu jinému, § 2589 NOZ (v návaznosti na § 538 ObchZ) určuje zhotoviteli povinnost osobního vedení. Z tohoto ustanovení vychází, že zhotovitel nebude dílo provádět sám, ale najme si na to jinou osobu, ať již fyzickou či právnickou (v praxi většinou nazývána subdodavatel či poddodavatel). Je ovšem nutné, aby zhotovitel na provádění díla dohlížel a osobně je vedl. Odpovědnost za toto dílo je též na zhotoviteli. Zhotovitel většinou s poddodavatelem uzavře jinou smlouvu o dílo, zejména pokud se jedná o vyhotovení části konečného díla. „*To, že zhotovitel pověří provedením díla nebo jeho části jinou osobu, nemá žádný vliv na jeho odpovědnost ve vztahu k objednateli ani na to, že provádí dílo na své nebezpečí.*“²³ Poddodavatel je tak pouze odpovědný za tu část díla, kterou má ujednanou se zhotovitelem (v tomto právním vztahu objednatel) a pouze zhotoviteli, nikoli konečnému objednateli.

4.1.1.1 Smrt či zánik způsobilosti zhotovitele

NOZ zakotvil v § 2588 situaci, na kterou právní úprava smlouvy o dílo v ObchZ nepamatovala a tak se vždy subsidiárně použil ObčZ. Jedná se o situaci, kdy provedení díla spočívá ve specifických vlastnostech zhotovitele, ale zhotoviteli

---

²³ Štenglová, I., Smlouva o dílo. Vyd. 1. V Praze, 2010, 220 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-311-0

zanikne způsobilost či jeho závazek zanikne jeho smrtí. NOZ tak ukotvil potřebu explicitně vyjádřit následné vypořádání závazku. Pokud je tedy provedení díla závislé na zhotovitelových zkušenostech, které jsou jedinečné a díky kterým si objednatel vybral daného zhotovitele, závazek zanikne smrtí zhotovitele či zánikem jeho způsobilosti, jedná-li se o osobu právnickou. Pokud ovšem právní nástupce zhotovitele může dílo úspěšně provést, závazek nezaniká. Zde se tedy bude posuzovat, zda právní nástupce má ty vlastnosti zhotovitele, pro které si objednatel původního zhotovitele najal.

4.1.1.2 Smrt objednatele

Pro případ úmrtí objednatele zákon stanovil, že závazek primárně nezaniká. To znamená, že závazek na straně objednatele převezme jeho právní nástupce, tedy dědic (či dědicové). To ovšem neplatí, pokud se provedení díla stane smrtí objednatele nemožným či zbytečným. Z toho vyplývá, že závazek zanikne ve chvíli, kdy je dílo přímo spojeno s objednatelem (kupříkladu malba obrazu sebe sama). Jelikož ale hlava I., díl 7 NOZ spojuje zánik závazku pouze se smrtí objednatele (mimo jiné, ale nikoli se zánikem způsobilosti), týká se § 2588 odst. 2 NOZ pouze fyzických osob, tedy lidí. „Zákon se dále již nevěnuje zániku závazku v případě zániku právnické osoby.“²⁴

4.1.2 Provedení díla dle § 2590 NOZ

NOZ nově v § 2590 zakotvuje další tři povinnosti, které ObchZ nestanovil přímo, ale vycházely z jednotlivých ustanovení. Jedná se o provedení díla s potřebnou péčí, v ujednaném čase a povinnost obstarat vše potřebné k provedení díla.

Co se týká provedení díla s potřebnou péčí, zákon předpokládá, že zhotovitel disponuje určitými vlastnostmi či zkušenostmi, že při provádění díla bude postupovat tak, jak by postupovaly kvalifikované osoby. Znamená to tedy, že

---

²⁴ Štandera, J., Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku. Komentář 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

zhotovitel má povinnost provést dílo zejména odborně v rámci jeho nejlepšího přesvědčení. Je tedy pouze na zhotoviteli jaký postup provedení díla použije. Sám zhotovitel musí být ale přesvědčen na základě svých znalostí, že daný postup je pro provedení díla nejvhodnější.

Další povinností zhotovitele je provést dílo v ujednaném čase. NOZ (stejně jako ObchZ) předpokládá, že si strany ujednají dobu, ve které má zhotovitel dílo provést. Toto ujednání bude v praxi nejčastější, jelikož se strany dohodnou na tom, kdy má být dílo provedeno, aby to vyhovovalo jak zhotoviteli, tak objednateli, jelikož i doba zhotovení díla bude v častých případech důvod, proč si objednatel vybral daného zhotovitele. Jak již bylo uvedené výše, doba provedení díla se neřadí mezi podstatné náležitosti smlouvy, tudíž si strany tuto dobu nemusí ujednat. V tomto případě se bude postupovat podle odst. 2 § 2590 a to tak, že doba plnění bude přiměřená jeho povaze. Není tak zde určen žádný pevný koeficient pro výpočet dané doby, ale doba provedení díla bude v jednotlivých případech odlišný. Vše se bude odvíjet od díla samotného, jeho složitosti, doby potřebné k obstarání potřebných věcí a tak dále.

*„Nově je v odstavci 2 § 2590 NOZ zakotvena domněnka času plnění pro případ, že není doba plnění sjednána tak, že svědčí ve prospěch zhotovitele, tj. „až řekne zhotovitel“.“*²⁵ Pokud si strany nezvolí dobu plnění ve smlouvě, je nepravděpodobné, že by se později domluvily na době přiměřené povaze díla. Dá se tak očekávat, že tuto otázku bude řešit až soud při sporech mezi stranami. Zákon pouze stanovil, že čas plnění je ujednan ve prospěch zhotovitele, jelikož na něm záleží, zda dílo bude provedeno odborně a pečlivě, a je tedy v nezájmu objednatele, aby se zhotoviteli stanovila lhůta, která by měla za následek, že by zhotovitel dílo nemohl provést s řádnou pečlivostí.

K povinnosti zhotovitele obstarat vše, co je k provedení díla potřebné, je možné sdělit, že zákon primárně počítá s tím, že zhotovitel určí postup pro provedení díla, na základě tohoto postupu určí věci, které jsou pro provedení díla potřebné a které i on sám obstará. Mezi věci nezbytné k provedení díla se neřadí pouze materiál, ale spadají sem i takové věci, jako nářadí, pomůcky či jiné. Strany

---

²⁵ Bělohávek, A. J.; Černý, F.; Jungwirthová, M.; Klíma, P.; Profeldová, T.; Šrotová, E., *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8

se ovšem mohou dohodnout, že věci či část věci (zejména materiál, jelikož zhotovitel bude většinou disponovat náradím a pomůckami k provedení díla) obstará objednatel (viz. kapitola 4.1.5.1).

4.1.3 Skryté překážky u stavby

Pokud je předmětem díla stavba, která má být provedena na určitém místě, může nastat případ, kdy místo určené pro provedení díla není vhodné. Takové místo může obsahovat skrytou překážku, kvůli které není možné v provádění díla pokračovat a která nebyla a ani nemohla být zjištěna dříve (nejčastěji již při uzavření smlouvy). *„Překážkou týkající se místa, kde má být dílo provedeno, bude např. zjištění, že pod pozemkem, na kterém zhotovitel hloubí pomocí těžké techniky základy budoucí stavby, vede kabel, se kterým projekt nepočítá, nebo že se na něm nachází pozůstatky neolitického sídliště.“*²⁶

Pokud zhotovitel zjistí na místě skryté překážky, je povinen o tom informovat objednatele bez zbytečného odkladu a zároveň mu navrhne změnu díla. Zároveň má zhotovitel právo provádění díla přerušit na dobu, než se s objednatelem dohodne o dané změně. Pokud se ovšem strany nedohodnou na změně díla v době, která je přiměřená rozsahu díla, může jak zhotovitel, tak objednatel od smlouvy odstoupit. Toto odstoupení ovšem musí sdělit druhé straně. Pokud dojde k odstoupení od smlouvy (nezáleží, jestli odstoupí zhotovitel či objednatel), má zhotovitel právo na cenu za část díla provedenou do doby, než mohl překážku při vynaložení potřebné péče odhalit.²⁷

Jelikož zákon považuje zhotovitele za profesionála, který by měl jako první při provádění díla zjistit, zda místo obsahuje skrytou překážku, chrání toto ustanovení objednatele před možným nečestným jednáním zhotovitele, kdy by mohlo nastat, že by zhotovitel skrytou překážku zatajil a pokračoval s těmi pracemi, které by mu daná překážka dovolila. V tomto okamžiku by však již na zaplacení části díla, kterou provedl přídatkem, neměl nárok.

---

²⁶ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol., *Obchodní zákoník: komentář. 13. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2010, 1447 s. ISBN 978-807-4003-547

²⁷ § 2627 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

NOZ se zcela shoduje s právní úpravou obsaženou v ObchZ kromě zúžení výčtu skrytých překážek. Jak již bylo uvedeno výše, NOZ se skrytou překážkou spojuje pouze místo. „*Dosavadní právní úprava ovšem dopadala nejen na místo, kde má být dílo provedeno, ale též na věc, na níž má být provedena oprava nebo úprava.*“²⁸

4.1.4 Provedení díla na svůj náklad

Jak chápat provedení díla na svůj náklad? Jelikož zhotoviteli vzniká právo na zaplacení ceny za dílo až předáním díla, musí do té doby tvorbu díla financovat sám. Jedná se o veškeré náklady, které jsou nutné pro zhotovení díla, kupříkladu materiál, ale i elektřina a práce.

Strany si ovšem mohou dohodnout, že objednatel bude hradit zálohy ještě před předáním díla zhotovitelem. Tato záloha může být jednorázová, může být ale též placena měsíčně; jakkoli si strany zvolí a jakkoli jim to vyhovuje. S dohodnutými zálohami je možné se setkat zejména u děl, která jsou obsahově a časově náročnější na provedení, obzvláště se zálohy budou týkat staveb. Záloha se evidentně započítává do konečné ceny a o tuto částku bude objednatel hradit po předání díla méně. Zhotovitel je povinen vést veškeré náklady až do chvíle, kdy mu vznikne nárok na zaplacení ceny za dílo.

4.1.5 Provedení díla na vlastní nebezpečí

O něco složitější než na vlastní náklady je povinnost zhotovitele provádět dílo na vlastní nebezpečí. Za veškeré vady na věci, které vznikly před předáním díla objednateli, nese odpovědnost zhotovitel. Není tedy možné, aby požadoval například náhradu škody. Zhotovitel provádí dílo na vlastní nebezpečí z toho důvodu, že se předpokládá, že zhotovitel má lepší předpoklady k tomu dílo provést, měl by mít určité zkušenosti a znalosti, a proto není možné přenechat odpovědnost

---

²⁸ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-51

na objednateli při provádění díla. Ovšem i zde existují výjimky a i zde je možné, aby se strany od této právní úpravy odchýlily ve smlouvě.

4.1.5.1 Nesení nebezpečí škody na věcech

První výjimkou je nesení nebezpečí škody na věcech. Věci potřebné pro vyhotovení díla opatřuje zhotovitel, pokud se strany nedohodnou jinak. Ve smlouvě je možné, aby se objednatel zavázal, že potřebné věci dodá on sám. *„Lhůta pro dodání věcí potřebných k provedení díla se stanoví ve smlouvě, a pokud zde stanovena není, má se za to, že věci mají být dodány bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy. Pouze ve výstavbě je opačný postup.“*²⁹

Může nastat též situace, že objednatel nedodá potřebné věci ve stanovené době. V tomto případě má zhotovitel právo si dané věci obstarat sám, ovšem teprve poté, co objednatele vyzve a poskytne mu přiměřenou dodatečnou dobu k dodání věcí. NOZ nově zakotvil tuto povinnost zhotovitele na rozdíl od ObchZ, kde zhotovitel pouze mohl využít možnosti poskytnout objednateli dodatečnou lhůtu, ale nemusel. Záleželo na uvážení zhotovitele.

Pokud zhotovitel obstará věci potřebné k provedení díla, které měl obstarat objednatel, má zhotovitel právo na úhradu jejich ceny a účelně vynaložených nákladů s jejich obstaráním. Objednatel je povinen tyto náklady uhradit bez zbytečného odkladu od zhotovitelova požadavku.

NOZ se zde dále od ObchZ liší tím, že § 539 odst. 1 ObchZ upravoval, že se cena za dílo nesnižuje o cenu těchto věcí pouze v pochybnosti. NOZ spojení v pochybnosti vypustil, tedy se výsledná cena nesnižuje pouze v pochybnosti, ale vždy, pokud si strany neujednají něco odlišného od tohoto dispozitivního ustanovení.

*„Pokud jde o samotný pojem nesení nebezpečí škody na věci, je možné jej definovat jako odpovědnost za potenciální škody, které na věci vzniknou.“*³⁰ Co se tedy vztahuje na samotné nesení nebezpečí za poskytnuté věci pro provedení díla?

---

²⁹ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol., *Obchodní zákoník: komentář. 13. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2010, 1447 s. ISBN 978-807-4003-547

³⁰ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

Obě dvě právní úpravy se shodují v tom, že pokud věci obstaral zhotovitel, nese toto nebezpečí zhotovitel, pokud je obstaral objednatel, nese jej objednatel. Ovšem je zde jedna část, ve které se NOZ od ObchZ liší. Zatímco za účinnosti ObchZ zanikala odpovědnost za věc ve chvíli, kdy byla věc zpracována a stala se součástí díla (dle § 540 odst. 1 ObchZ). Ovšem § 2598 odst. 1 NOZ nově stanovil, že odpovědnost objednatele zaniká ve chvíli, kdy mu zaniká jeho vlastnické právo k dané věci.

Kdy ovšem zaniká vlastnické právo objednatele? Je to ve chvíli, kdy se věc stane nedílnou součástí díla. Pokud by se tedy věc dala ještě od díla oddělit bez znehodnocení díla, bude stále vlastnické právo v rukou objednatele. Ve chvíli kdy tato separace nebude moci proběhnout bez znehodnocení díla, vlastnické právo již objednatel nemá.

Je ovšem jasné, že i zhotovitel bude mít určitou odpovědnost za věci poskytnuté objednatelem. Jelikož k nim nemá vlastnické právo (to náleží objednateli), ObchZ určil, že zhotovitel odpovídá za poskytnuté věci k provedení díla jako skladovatel, a NOZ tuto právní úpravu převzal. Mezi hlavní povinnosti zhotovitele v postavení skladovatele je řádně o věc pečovat v rámci jejích potřeb a zhotovitelových schopností a možností.

V praxi též může nastat situace, že zhotovitel nepoužije všechny věci, které mu objednatel předal k provedení díla. Tyto je povinen zhotovitel po dokončení díla předat objednateli bez zbytečného odkladu. NOZ navíc přidal podmínku, ve které zhotovitel musí navíc objednateli předat vyúčtování. Ve vyúčtování by mělo být uvedeno, jaké věci zhotovitel převzal a jak s nimi naložil. Tento institut chrání zejména objednatele a jeho vlastnické právo k nezpracovaným věcem.

„Nově je upraven přechod vlastnického práva k předmětu díla podle toho, zda se jedná o věc jednotlivě či druhově určenou a podle místa, kde zhotovitel dílo provádí (zvláště pak u objednatele, na jeho pozemku nebo na pozemku, který objednatel opatřil).“³¹ Dle § 542 ObchZ bylo dáno, že pokud je věc zhotovována na pozemku objednatele či na pozemku, který opatřil objednatel, je vlastníkem objednatel. Podle vlastnického práva se zde odvíjí i nesení nebezpečí škody, které

---

³¹ Bělohávek, A. J.; Černý, F.; Jungwirthová, M.; Klíma, P.; Profeldová, T.; Šrotová, E., *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8

tedy v tomto případě též náleží objednateli. Strany si ovšem ve smlouvě mohou smluvit něco jiného, jak dovoluje výše zmíněný paragraf. V momentě, kdy je situace odlišná od těchto, vlastnické právo (a s ním o povinnost nést nebezpečí škody na zhotovované věci) připadá na zhotovitele.

Jak již bylo zmíněno výše, úprava v § 2599 NOZ se trochu liší a to zejména tím, že rozšiřuje kritéria pro určení vlastnického práva. NOZ se zde zaměřuje hlavně na věci určené jednotlivě a věci určené druhově.

Pod pojmem věc určená jednotlivě je nutné si představit věc, která není zastupitelná. Jedná se o zcela konkrétní věc, která nemůže být nikdy nahrazena jinou, i když podobnou věcí, jelikož by se jednalo o věc jinou. Jako příklad je možno uvést obraz. Druhým typem věcí, které zmiňuje NOZ, je věc určená druhově. Je to opak věci určené jednotlivě. Tuto věc je tedy možné nahradit jinou věcí, aniž by se změnila podstata věci. Věc určena druhově je hlavně určena množstvím, popřípadě i kvalitou. Zde je jako příklad možno uvést cihly, mouka a podobné.

Je-li předmětem díla věc určená jednotlivě, primárně bude nabývat vlastnické právo, a s tím spojenou povinnost nést nebezpečí za škody, objednatel. NOZ avšak ustanovuje dva případy, kdy i u jednotlivě určené věci nabývá vlastnické právo zhotovitel. Prvním případem je, pokud zhotovitel zpracoval věc na jiném místě než na pozemku objednatele nebo na pozemku, který objednatel opatřil. Druhým případem je, když konečné dílo provedené zhotovitelem má stejnou nebo větší hodnotu než je hodnota věci dodané objednatelem.

Pokud je předmětem díla věc určená druhově, nabývá vlastnické právo k věci primárně zhotovitel. I zde NOZ stanovil výjimku, ale pouze jednu. Jedná se opět o výjimku zahrnující místo realizace zhotovení věci. Pokud tedy proběhne zhotovení věci na objednatelově pozemku, či na pozemku, který opatřil objednatel, vlastnické právo přísluší objednateli.

NOZ zcela vypustil větu, že si strany mohou dohodnout ve smlouvě něco jiného. I když ale zákon výslovně nepřipouští odchýlit se od právní úpravy, § 1

odst. 2 NOZ jasně říká, že pokud to není výslovně zakázáno, mohou si osoby práva a povinnosti upravit odlišně od zákonného ustanovení (viz kapitola 3.1.3).³²

NOZ nadále zcela vypustil ustanovení § 542 odst. 3 ObchZ, které upravovalo to, že na zhotovitele nepřechází nebezpečí škody na věci, jež je předmětem údržby, opravy nebo úpravy, ani vlastnické právo k ní. Jak se zde tedy bude řešit vlastnické právo a nesení nebezpečí škody? V praxi pokud zhotovitel provádí údržbu, opravu nebo úpravu nějaké věci, většinou ji provádí v bytě či na pozemku objednatele. V tomto případě se použije § 2599 NOZ a vlastnické právo zůstane i s nesením nebezpečí škody na objednateli. Jak se bude ovšem postupovat, pokud například odnese objednatel věc ke zhotoviteli kvůli opravě? Zde se použije § 2598 NOZ, a tedy bude zhotovitel za tyto věci odpovídat jako skladovatel.

4.1.5.1.1 Nesení nebezpečí škody na stavbě

Speciálně je upraveno nesení nebezpečí škody na stavbě či zničení stavby a to v § 2624 NOZ. „*Navzdory skutečnosti, že je v naznačeném případě vlastníkem věci od počátku objednatel, vymezuje právní úprava nesení nebezpečí škody nebo zničení stavby tak, že jeho nositelem je naopak zhotovitel.*“³³ Dochází tak k jiné situaci, než která nastává při použití obecných ustanovení právní úpravy smlouvy o dílo. Zhotovitel tak nese nebezpečí, pokud dojde ke škodě na stavbě či k jejímu zničení. U stavby přechází nesení nebezpečí škody nebo zničení stavby na objednatele ve chvíli předání díla zhotovitelem objednateli.

Zákonodárce zakotvil do § 2624 NOZ jednu výjimku, která pokud nastane, nenese nebezpečí škody ani zničení stavby zhotovitel. Jedná se o situaci, kdyby ke škodě došlo jiným způsobem než provedením díla zhotovitelem. V praxi se tak může jednat o zničení stavby důsledkem přírodní katastrofy.

4.1.5.2 Nebezpečí zániku závazku provést dílo

Druhou výjimkou je zánik závazku provést dílo a s ním spojené nebezpečí, že zhotovitel nedostane zapláceno jak za toto dílo, tak i za náklady s tím spojené.

---

³² § 1 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

³³ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

Může nastat několik situací, které se dělí podle toho, kdo zavinil zánik závazku a zároveň, která strana byla v postavení vlastníka zhotovené věci.

4.1.5.2.1 Vlastnické právo v rukou zhotovitele

Pokud se jedná o situaci, kde nabyl vlastnické právo zhotovitel a za zánik závazku zhotovitel neodpovídá (ObchZ dával na první místo to, že objednatel neodpovídá za zánik závazku), objednatel nemá právo na náhradu věci, kterou předal zhotoviteli k provedení. Dle § 2600 NOZ tím není dotčeno právo z bezdůvodného obohacení. NOZ se zde rámcově podobá ObchZ kromě zavedení nového pojmu zmaření díla. Za zmaření díla je možné chápat jako souhrn skutečností jak subjektivních, tak negativních, které vedly k tomu, že zhotovitel nemohl provést dílo. Není zde ale podstatné, zda zmaření díla zavinil objednatel či třetí osoba, eventuálně z důvodu přírodních sil. Ve chvíli zmaření díla, zaniká smluvní závazek mezi stranami. Po tomto zániku je tedy nutné vypořádat mezi zhotovitelem a objednatelem práva a povinnosti. Jelikož v této situaci nezavinil zmaření díla, není možné, aby objednatel požadoval po zhotoviteli náhradu za věc. Pouze se může domáhat práva z bezdůvodného obohacení, pokud by se stalo, že by zhotovitel získal věc poskytnutou objednatelem v rozporu se zákonem.

Dále může nastat situace, že vlastnické právo stále přísluší zhotoviteli, který zároveň ale zavinil zmaření díla. V této situaci se vyrovnání mezi stranami řídí § 2601 NOZ (i zde zákon používá termín „zmaření díla“). Zhotovitel zmaří provedení díla nejpravděpodobněji ve chvíli, kdy poruší své povinnosti, které mu vyplývají jak ze zákona, tak z ujednané smlouvy.

Zde nastává stav, kdy objednatel poskytl zhotoviteli určitou věc, ke které získá vlastnické právo zhotovitel, kterou objednatel opatřil z toho důvodu, aby získal prováděné dílo. Ovšem ve chvíli zmaření tohoto díla, objednatel nejenže nezíská požadované dílo, ale také přijde o dodanou věc. Naopak zhotovitel se o danou věc obohatil. Z tohoto by mohlo vyplývat, že se následné vypořádání mezi stranami bude řídit institutem bezdůvodného obohacení (§ 2991 až § 3005 NOZ). NOZ ale pravděpodobně považuje za nutné neodkazovat objednatele na jiná ustanovení (což by pro praxi a pro osoby bez právního vzdělání složitější), ale chránit ho přímo. Zhotoviteli je zde tak určena povinnost poskytnout objednateli

peněžitou náhradu za zpracovanou věc či mu vrátit věc totožného druhu. Jelikož je v § 2601 NOZ doslova napsáno, že „*zhotovitel poskytne objednateli peněžitou náhradu za jeho zpracovanou věc, anebo mu vrátí věc téhož druhu*“³⁴, vyplývá z něj, že zhotovitel má možnost si vybrat mezi těmito dvěma možnostmi.

Pokud to bude možné, ve většině případů si zhotovitel patrně vybere možnost vrátit věc stejného druhu. Ovšem zde se jedná pouze o věc určenou druhově, tedy věc zastupitelnou. Při vrácení věci stejného druhu odpadá problém následného určení ceny věci. Pro zhotovitele je tak jednodušší využít tuto možnost. V praxi to bude vypadat například tak, že objednatel poskytne ke zhotovení díla zhotoviteli 100 kg obilí, a poté, co dojde ke zmaření díla z důvodu, za který je odpovědný zhotovitel, vrátí zhotovitel objednateli též 100 kg obilí (i když se nebude jednat o jedno a to samé obilí).

Za podmínky, že zhotovitel nevyužije první variantu, musí objednateli navrátit peněžitou náhradu za zpracovanou věc. Zde ovšem nastává otázka ocenění poskytnuté věci a dá se předpokládat, že se bude často jednat o spornou otázku, jež se bude řešit soudní cestou. Dá se též předpokládat, že poskytnutá věc se bude cenit k okamžiku, kdy byla předána objednatelem zhotoviteli. Pokud by se totiž cenila k okamžiku zmaření díla, mohla by v důsledku uplynutí určité doby částečně či zcela ztratit hodnotu, čímž by došlo k poškození objednatele. NOZ neuvádí do jaké doby má zhotovitel tuto svoji povinnost splnit. Dle dosavadní praxe je ale zavedeno, že bezdůvodné obohacení se vydává bez prodlení. S největší pravděpodobností se tak bude postupovat i u povinnosti zhotovitele vrátit věc stejného druhu či za ni poskytnout peněžní náhradu.

4.1.5.2.2 Vlastnické právo v rukou objednatele

§ 2602 NOZ upravuje vyrovnání stran, pokud vlastnické právo k věci patří objednateli, ale zmaření díla zavinil zhotovitel. Stejně jako si může zhotovitel vybrat z § 2601, kterou z uvedených možností si vybere, i zde dává zákon objednateli možnost výběru.

---

³⁴ § 2601 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

Jako první možnost poskytuje NOZ objednateli právo domáhat se věci vzniklé zpracováním. Poskytnutá věc k provedení díla se musí stát součástí věci, která by vedla až k dílu, pokud by nedošlo ke zmaření díla. Objednatel má tak právo vyžadovat tuto souhrnnou věc, ke které mu vznikne vlastnické právo. Ovšem objednatel zde nezíská pouze zpátky svoji poskytnutou věc, ale získá další zpracovanou věc, se kterou byla jeho původní věc spojena, nebo při nejmenším získá pouze zpátky věc, která byla ovšem určitou prací zhotovitele zpracována. „*Na toto plnění však objednatel po zmaření díla nemá žádný nárok, tedy neexistuje žádný právní titul k tomuto plnění.*“³⁵ Zhotovitel má tak nárok na vymáhání svého práva z institutu bezdůvodného obohacení.

Jakou druhou možnost může objednatel využít právo na náhradu věci použitých k provedení díla. Ovšem zde NOZ stanovuje podmínku, že objednatel má odmítnout věc, která vznikla zpracováním a která by následně vedla k dílu. Je zde možno poskytnout peněžitou náhradu či věc stejného druhu. Při nahrazení peněžité hodnoty věci může opět dojít ke sporné otázce při ocenění, jak bylo již uvedeno v kapitole 4.1.5.2.1. Zákon však blíže nespecifikuje, jakým způsobem má objednatel odmítnout věc vzniklou zpracováním. Bude pouze stačit, že objednatel přijme peněžitou náhradu či věc stejného druhu? Nebo je nutné, aby došlo k projevu vůle odmítnout zhotovenou věc (např. písemně)?

Jako poslední případ, který může různými kombinacemi toho, kdo je vlastník a kdo zavinil zmaření díla, nastat, upravuje § 2603 NOZ. Zde stojí na jedné straně zhotovitel, který provádí dílo, a na druhé straně objednatel, jenž je vlastníkem poskytnuté věci, ale zároveň zavinil zmaření díla. Jelikož je ale objednatel vlastníkem věci, má samozřejmě právo na svůj majetek (vlastnické právo je jedno ze základních práv člověka a i NOZ klade důraz na demokratické zvyklosti a soukromé právo) a tak má možnost od zhotovitele požadovat jeho vydání. Pokud zhotovitel již zpracoval věc k jiné věci či nedokončeného díla, vydá zhotovitel objednateli tuto výslednou podobu. Objednatel však musí nahradit cenu zhotoviteli věci použité ke zpracování. Jako i v předešlých případech, zde může nastat obtíž s určováním ceny. Objednatel zde může pouze vyžadovat vydání zhotovené věci, nemůže chtít peněžitou náhradu za věc. Jedná se o důsledek toho,

---

³⁵ Štandera, J., Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku. Komentář 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

že za zmaření díla odpovídá objednatel a není tak přijatelné, aby to bylo přičítáno k tíži zhotovitele.

4.1.6 Provedení díla dle pokynů objednatele

*„V obecné rovině zhotovitel není a nemůže být vázán jakýmkoli pokyny objednatele a v této souvislosti postupuje dle svého uvážení.“*³⁶ Jelikož povinnosti zhotovitele provádět dílo samostatně, tedy v souladu se svým nejlepším vědomím a svědomím, není podstatná náležitost smlouvy o dílo, jedná se o dispozitivní ustanovení, je možné, aby si strany dohodly, že zhotovitel se bude řídit pokyny objednatele. Jelikož ale objednatel není profesionálem v oboru zhotovení díla, může se stát, že jeho pokyny jsou nevhodné k provedení díla (nebo jde o objednatelem poskytnutou nevhodnou věc k provedení díla), má zhotovitel povinnost na to objednatele upozornit, a to bez zbytečného odkladu. To znamená, že zhotovitel je povinen o nevyhovujícím pokynu informovat objednatele nejlépe ve chvíli, kdy se dozví, že daný pokyn není proveditelný. Je ovšem nutné si uvědomit, že není ve zhotovitelových možnostech přijít na všechny závadné pokyny (či poskytnuté věci). Zhotovitel má povinnost přijít na všechny nevhodné pokyny, které může najít, pokud vynaloží potřebnou péči, což se odvíjí z ObchZ. Je tak patrné, že zhotovitel má povinnost určit, jaký pokyn objednatele je nevhodný pro provedení díla, týká se to přímo provedení díla, kde se předpokládá, že zhotovitel je odborníkem v daném oboru.

Nicméně není možné, aby zhotovitel nesl odpovědnost za vady, které by mohly vzniknout z důvodu, že se zhotovitel řídil pokynem objednatele, který se ovšem týkal jiného oboru, než na který se zhotovitel specializuje. V praxi tak může nastat situace, že objednatel poskytne zhotoviteli architektonický výkres, podle něhož má zhotovitel postavit dům. Ovšem pokud tento výkres bude obsahovat chyby, není možné, aby následná odpovědnost za vady připadla na zhotovitele. V tomto konkrétním případě by odpovědnost byla na architektovi, který zhotovoval výkres.

---

³⁶ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

§ 2594 NOZ (navazující na § 551 ObchZ) dále poskytuje možnost zhotoviteli přerušit provádění díla nebo jeho části, pokud v jeho další řádné realizaci překáží nevhodný příkaz objednatele. Zhotovitel tak může přerušit provedení celého díla nebo pouze jeho části (pokud může pracovat na části jiné) na přiměřeně dlouhou dobu dokud objednatel nezmění příkaz (či nevymění poskytnutou nevyhovující věc). Zákon v tomto případě zhotoviteli prodlužuje lhůtu stanovenou k dokončení díla a to o dobu, po kterou bylo provádění díla zastaveno. Zhotovitel nemůže být krácen na lhůtě k provedení díla z důvodu nevyhovujícího pokynu objednatele, a proto se zhotoviteli ze zákona prodlužuje lhůta k dokončení díla o dobu, která nastala při přerušení provádění díla. Zhotovitel má na provedení díla stejnou dobu, jako která byla sjednaná ve smlouvě, či dobu přiměřenou povaze díla. Objednateli se na druhou stranu prodlužuje doba, kdy bude moci převzít zhotovené dílo, o dobu, kdy zhotovitel nemohl provádět práce na díle z důvodu objednatelova nevyhovujícího pokynu (či nevyhovující opatřené věci).

Avšak i na nevyhovujícím pokynu může objednatel trvat. Zhotovitel má tak právo na písemné vyhotovení tohoto příkazu objednatelem. Jedná se o pojistku a ochranu zhotovitele následně doložit, že dílo bylo provedeno dle pokynů objednatele.

Pokud zhotovitel upozorní objednatele na nevhodný pokyn, následně provádění práce přerušil, aby mohl objednatel pokyn změnit, ale objednatel na původním pokynu trvá, a zhotovitel tak provede dílo dle nevyhovujícího pokynu, neodpovídá zhotovitel za vady díla, které vznikly v důsledku použití nevyhovujícího pokynu. „*I když zhotovitel splní povinnost upozornit objednatele na nevhodnou povahu předaných pokynů či věci a objednatel mu písemně sdělil, že trvá na provádění díla s jejich použitím, odpovídá za případné vady dokončeného díla či za nemožnost dílo dokončit, domáhal-li se objednatel pokračování v provádění díla v rozporu s právními předpisy (např. předpisy v oblasti bezpečnosti práce). Takového příkazu objednatele nesmí zhotovitel uposlechnout.*“³⁷ Jak již bylo uvedeno výše, právě zde je pro zhotovitele příhodné, aby měl od objednatele písemné potvrzení o závaznosti nevyhovujícího pokynu.

---

³⁷ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol., *Obchodní zákoník: komentář. 13. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2010, 1447 s. ISBN 978-807-4003-547

Pokud by zhotovitel toto potvrzení neměl, mohl by nastat problém při dokazování závaznosti daného pokynu a následně i toho, kdo nese odpovědnost za vady na díle.

NOZ zde převzal úpravu z ObchZ a to nejen co se týká povinnosti zhotovitele upozornit objednatele o nevhodnosti příkazu bez zbytečného odkladu, ale nadále i možnost zhotovitele přerušit provádění díla na přiměřenou dobu, právo zhotovitele požadovat písemné potvrzení objednatele o požadavku řídit se nevhodným příkazem, a také odpovědnost za vady na díle.

NOZ se od ObchZ liší tím, že zhotoviteli dává možnost v § 2595 odstoupit od smlouvy, pokud objednatel na svém nevhodném příkazu a následnému provedení díla dle daného příkazu trvá i po zhotovitelově předchozím upozornění, že se jedná o nevhodný příkaz k provedení díla. Zákon zde ukládá, že se musí jednat o „zřejmě nevhodný příkaz“.³⁸ Zákonodárce tak dal zhotoviteli možnost odstoupit od smlouvy zejména, pokud objednatel trvá na příkazu, kterým by zhotovitel porušil jiný právní předpis. Nebude se ale jednat o případ, kdy nevhodný příkaz bude vést k nepatrné či malé vadě na provedeném díle. Jelikož je to pouze právo zhotovitele, nemusí odstoupení od smlouvy využít. V tomto případě je zhotovitel chráněn § 2594 odst. 4 NOZ, kde byl zbaven odpovědnosti za vady díla (viz. výše).

V praxi bude jistě výhodné, aby příkazy k provádění díla či upozornění na nevhodné příkazy a jiné byly mezi stranami učiněny písemně. Strany tak předejdou případným sporům.

4.1.7 Povinnost zhotovitele přivzat objednatele k provedení zkoušek

Pokud se strany dohodly, že se provedou zkoušky, aby dílo mohlo být dokončeno, nastane zhotoviteli povinnost pozvat objednatele k provedení těchto zkoušek. „Zkouškami se ověřují vlastnosti zkoušených plnění a jejich způsobilost.“³⁹ Pokud si strany ve smlouvě nesjednají jiný způsob pozvánky na zkoušky, je pro zhotovitele výhodné tuto pozvánku učinit písemně. Zhotoviteli

---

³⁸ § 2595 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

³⁹ Marek, K., *Obchodněprávní smlouvy. 4. aktualiz. vyd.* Brno: Masarykova univerzita, 2003, 316 s. sv. 264. ISBN 80-210-3064-X

nevzniká povinnost zvát objednatele k provedení zkoušek pouze za předpokladu, že si to tak strany ujednají ve smlouvě. Pokud ve smlouvě zhotovitel není této povinností zbaven, nastává mu vždy.

§ 2607 NOZ (za dřívější právní úpravy § 555 ObchZ), který upravuje provedení zkoušek, nechává zcela na vůli stran, jak upraví zbývající aspekty zkoušek. Pokud si již strany ve smlouvě domluvily provedení zkoušek, je nezbytné, aby si dále upravily zejména, kdo bude zkoušky provádět, kdo obstará materiál k prováděným zkouškám, kdo nese náklady zkoušek, kdo poskytne materiál k provedení zkoušky, kdo získá vlastnické právo k věci, která vznikne provedenou zkouškou, apod.

Zhotovitel má povinnost odeslat pozvánku objednateli včas. Posuzovat, zda byl objednatel pozván včas, bude probíhat na základě jednotlivého díla. Strany si mohou ve smlouvě dohodnout, co považují za včasné pozvání k provedení zkoušek na díle. Pokud toto není ujednáno, bude se přihlížet na aspekty rozsáhlosti díla a zejména zkoušky či na jakém místě se bude zkouška uskutečňovat.

Pokud zhotovitel nepozval objednatele k provádění zkoušek, popřípadě ho pozval, ale ne včas, hledí se i na úspěšně provedené zkoušky, jako by provedeny nebyly. Tím pádem nemůže dojít k dokončení díla a objednateli nevznikají povinnosti s dokončením díla spojené. Zhotoviteli tak nastává povinnost, aby objednatele znovu ke zkouškám pozval a tyto zkoušky znovu provedl. Náklady spojené s první zkouškou, na kterou objednatel nebude pozván či nebude pozván včas, nese zhotovitel.

4.1.7.1 Povinnost zhotovitele předat zápis objednateli

S provedenými zkouškami spojil NOZ v § 2607 odst. 2 nově ještě jednu povinnost zhotovitele a to tu, že na žádost předá zhotovitel zápis o provedených zkouškách (viz. kapitola 5.2) objednateli. Z tohoto ustanovení tak vyplývá, že za základní situaci se považuje, že zápis si ponechává pouze zhotovitel. Zhotovitel tak má povinnost objednateli předat zápis pouze ve chvíli, kdy o to objednatel přímo požádá. Opět se doporučuje, aby tato žádost objednatele byla učiněna písemně z důvodu omezení možných budoucích konfliktů.

NOZ zakotvil jednu podmínku, která když nastane, tak zhotoviteli odpadá povinnost předat objednateli zápis o provedených zkouškách, i přes jeho žádost. Jedná se o podmínku, kdy povaha závazku zapříčiní, že zhotovitel nemusí zápis o provedených zkouškách předat objednateli.

4.2 Povinnosti na straně objednatele

Objednatel je druhou stranou smlouvy o dílo. I zde se může jednat o člověka či o právnickou osobu. I zde z názvu přímo vyplývá, že objednatelem je ten, pro něhož dané dílo vzniká. Je to ten, kdo si dílo objednal u zhotovitele. Je to tedy iniciátor celého smluvního vztahu.

Jak vyplývá ze základního ustanovení § 2586 NOZ je objednatel zejména povinen dílo převzít a zaplatit za něj cenu. Tyto dvě základní povinnosti objednatele NOZ převzal z ObchZ, ovšem v ObchZ nebyly obě dvě dány do základního ustanovení.

4.2.1 Povinnost objednatele zaplatit cenu

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.1.3, dle § 2610 NOZ vzniká objednateli povinnost zaplacení ceny ve chvíli provedení díla (či jeho části). NOZ (ani ObchZ) dále nerozvádí, jakým způsobem má objednatel cenu zhotovitel zaplatit. Záleží tak zcela na vůli stran a na jejich dohodě, zda objednatel zaplatí cenu hotově či převodem na bankovní účet, popřípadě jiným dalším způsobem.

Ve chvíli provedení díla tak zaniká zhotoviteli jeho závazek a zároveň vzniká objednateli povinnost za toto dílo zaplatit předem stanovenou cenu či cenu stanovenou dle předem stanoveného určení. Zhotovitelovi současně vzniká právo na vymáhání této ceny při prodlení objednatele soudní cestou.

4.2.2 Povinnost objednatele převzít dílo

Převzetí díla je jednou z podmínek, která vede k provedení díla (viz. kapitola 5.1). Objednateli nastává povinnost převzít dílo ve chvíli, kdy zhotovitel dílo dokončí. Na rozdíl od ObchZ, NOZ nově zakotvil, že objednatel má povinnost dílo převzít, i když dílo vykazuje vady. Objednatel tak převezme dané dílo, ovšem s výhradami. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.04.2007, sp. zn. 32 Odo 660/2005 stanovil, že povinnost objednatele je převzít pouze dílo, které je provedeno řádně. To se účinností NOZ změnilo.

Objednatel tak musí převzít dílo, i pokud se dílo neshoduje s objednatelovými požadavky. V praxi je nutné, aby v tomto případě byl sepsán protokol o předání díla, kde objednatel vypíše veškeré výhrady, které k dokončenému dílu má. Tato právní úprava postavila objednatele do horší pozice, jelikož objednateli vzniká povinnost uhradit cenu za dílo, i když není zcela bez vad a řádně provedeno. V tomto případě ale není omezeno sekundární právo objednatele vyžadovat nároky plynoucí z vad u díla.

Objednatel na druhou stranu může převzít dílo i bez výhrad. To nastane, když bude dílo dokončeno v souladu s objednatelovými představami, dle sjednaných podmínek, sjednaného rozsahu i kvality. Zde se dá předpokládat, že strany nebudou sepisovat protokol o předání díla. Při převzetí díla bez výhrad, není pak možné, aby požadoval náhradu za vady, které mohl zjistit při předání díla. Zákon zde tedy nepřímou apeluje na objednatele, aby dílo při předání řádně prohlédl, a zjevné vady tak zjistil. NOZ také stanovil podmínku, za které soud nepřizná objednateli nárok za patrné vady na díle, a to takovou, že je nutné, aby zhotovitel namítl, že právo nebylo uplatněno včas. Z toho vyplývá, že pokud zhotovitel tuto námitku nevysloví, soud by měl objednateli přiznat právo za vady na díle i takové, které mohl objednatel objevit při předávání díla a sepsat do protokolu o předání díla s výhradami.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.05.2003, sp. zn. 29 Odo 104/2003 upřesnil, že *„zápis o převzetí díla (pokud je dohodnut nebo o něj některá ze stran smlouvy požádá), je "pouhým" důkazem o tom, že k předání díla došlo, nikoli způsob předání díla či podmínka, bez které k předání nedojde. Pokud si*

*strany nepřály sepsat protokol o předání díla, nemusely ho sepsovat a ani za působnosti NOZ to není podmínkou.*⁴⁰

4.2.2.1 Převzetí stavby

Dle speciálního ustanovení o stavbě jako předmětu díla, § 2628 NOZ, má objednatel povinnost převzít i stavbu s ojedinělými drobnými vadami. Pokud tedy stavba trpí nepodstatnými, ojedinělými a drobnými vadami, které samostatně ani ve spojení s jinými vadami nebrání v používání stavby funkčně či esteticky, či stavbu jiným způsobem podstatně neomezují, musí objednatel stavbu od zhotovitele převzít. NOZ tak reagoval na velké množství případů, kdy objednatel nepřevzal stavbu z důvodu právě těchto drobných vad.

Navzdory tomu se dá předpokládat, že nastanou spory o to, co se bude považovat za drobnou vadu a co již nikoli, a to zejména bude-li se jednat o vady estetické. Co se bude považovat za estetickou vadu, která je drobná a která již nikoli? Zde se bude muset hledět i na subjektivní nároky objednatele. Jako příklad je možné uvést situaci, kdy zhotovitel nakoupil určitý počet kusů střešních krytin od určitého výrobce. Při pokládání této střešní krytiny však zhotovitel zjistí, že mu zakoupený počet střešních tašek nepostačí. Zhotovitel se tak obrátí na výrobce k dokoupení zbývajících kusů, ale zjistí, že výrobce střešních krytin přestal vyrábět již použitý odstín, a tak místo nich koupí zhotovitel jiné, tyto již budou zbarveny odlišně. Vzniklá střecha již nebude působit jednolitě a tak se tato estetická vada již nebude považovat za drobnou.

---

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Odo 104/2003, ze dne 14.05.2003

5 Předání díla

5.1 Ukončení díla

„NOZ nově zjednodušuje provedení díla oproti stávající kazuistice ObchZ.“⁴¹ Dle § 2604 je dílo provedeno, je-li dokončeno a předáno. Pro provedení díla je nutné, aby byly splněny obě dvě podmínky.

Byla zcela vypuštěna úprava o místě předání díla, která byla dříve obsažena v § 554 ObchZ, ale zejména bylo vypuštěno, že dílo musí být řádně ukončeno. Jelikož NOZ striktně nevyžaduje, aby dílo bylo dokončeno řádně, může nastat případ, kdy dílo bude dokončeno, i když vykazuje vady. Může tak například nastat za okolností, kdy objednatel trvá na nevyhovujícím příkazu, podle kterého zhotovitel dílo provede (viz. kapitola 4.1.6).

§ 2604 dále rozvádí § 2605 NOZ. Tento paragraf hlouběji rozebírá předání díla, které bylo již řešeno v kapitole 4.2.2, a dále dokončení díla.

„Dosavadní právní úprava zakotvovala, že povinnost provést dílo byla splněna, jestliže zhotovitel umožnil objednateli s řádně provedeným předmětem díla nakládat.“⁴² Nová právní úprava zakotvila, že dílo je dokončeno ve chvíli, kdy je předvedena jeho schopnost sloužit svému účelu. V praxi tak zhotovitel například předvede funkčnost nově připojeného plynového sporáku.

NOZ nově začlenil do svého obsahu i úpravu provádění díla po částech. Pokud to povaha díla umožňuje, je možné, aby jednotlivé části byly dokončeny odděleně, a tedy je možné, aby objednatel převzal dílo po částech. Jedná se o výhodu jak na straně objednatele, který si zkontroluje každou část díla samostatně, tak na straně zhotovitele, kterému po předání části díla vzniká nárok na zaplacení této části, tedy zde dochází k postupnému zaplacení provedení díla. V ObchZ tato úprava zakotvena nebyla. To ovšem neznamená, že si tuto úpravu nemohly strany

---

⁴¹ Bělohávek, A. J.; Černý, F.; Jungwirthová, M.; Klíma, P.; Profeldová, T.; Šrotová, E., *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8

⁴² Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

zvolit při sjednání smlouvy. NOZ tak zakotvil pouze to, co se v minulosti často sjednávalo.

5.2 Provedení zkoušek

Ve výzkumu či vývoji (eventuálně v jiných oblastech provedení díla) si často strany domluví provedení zkoušek po ukončení díla. Pokud jsou zkoušky sjednané, provedení díla je ukončeno realizací úspěšných zkoušek. K dokončení díla je tak nutné, aby byly zkoušky provedeny a zároveň aby byly provedeny úspěšně. Pokud tedy zkoušky dopadnou neúspěšně, dílo není dokončeno, tedy nemůže dojít k předání díla objednateli a objednateli tak nevzniká povinnost uhradit cenu za dílo.

Pokud si strany sjednají provedení zkoušek, je nutné, aby zhotovitel objednatele k těmto zkouškám přizval (blíže v kapitole 4.1.7). Objednatel na toto pozvání může reagovat dvojím způsobem. Objednatel se zkoušek zúčastní nebo nezúčastní. Pokud se objednatel zkoušek nezúčastní, avšak na ně byl řádně pozván, nebrání to tomu, aby zkoušky byly provedeny dle dohodnutého termínu (pokud to ovšem neodporuje povaze díla) a pokud dopadnou úspěšně, aby bylo dílo považováno za dokončené a bylo tedy předáno objednateli.

§ 2607 odst. 2 NOZ, stejně jako § 555 odst. 4 ObchZ, určuje, že se má o provedených zkouškách sepsat zápis. Zákon neudává, která ze stran má zápis provést, dá se ovšem předpokládat, že to bude hlavně zhotovitel, který zápis bude provádět, jelikož zhotovitel bude u prováděných zkoušek vždy, zatímco u objednatele může nastat situace, kdy se zkoušek účastnit nebude. To ovšem neznamená, že zápis nemůže sepsat objednatel. Zatímco ObchZ stanovil, že zápis musí být podepsaný oběma stranami (či za objednatele hodnověrná osoba), NOZ stanovil, že zápis musí být potvrzen oběma stranami. Jedná se o změnu v terminologii, avšak pro praxi se dá předpokládat, že se nic nezmění, a že strany budou zápis potvrzovat svým podpisem.

Zápis se bude sepsovat jak u zkoušek, které nedopadly úspěšně, tak u zkoušek, které úspěšné byly. Doporučuje se, aby strany do zápisu sepsaly celý

průběh zkoušek, nikoli pouze výsledek zkoušky. Dá se tak předejít budoucím možným sporům.

Kdo ovšem potvrdí zápis, pokud se objednatel zkoušky nezúčastní? ObchZ v § 555 odst. 4 udával, že za objednatele může zápis podepsat hodnověrná a nestranná osoba. „*Nad rámec této úpravy však NOZ blíže specifikuje charakteristiku osoby, která je oprávněna za objednatele potvrdit zápis o provedení zkoušek.*“⁴³ Nově se tak má jednat o hodnověrnou, nestrannou osobu, která je navíc odborně způsobilá. Zde může nastat několik sporných otázek. Jelikož osobu, která bude potvrzovat provedené zkoušky za zhotovitele, bude vybírat zhotovitel, pokud se na určité osobě strany nedohodnou již ve smlouvě, ve chvíli, kdy se objednatel nebude zkoušek účastnit, nedá se s přesností určit, zda i objednatel bude považovat danou osobu za nestrannou, hodnověrnou a odborně způsobilou. Objednatel tak může mít námitky proti vybrané osobě, což zbrzdí celý proces předání a dokončení díla. Dále může nastat otázka, kdo bude nést náklady spojené se sehnáním třetí osoby, která potvrdí zkoušky za objednatele. Jedná se o náklady spojené s vyhledáváním osoby, která splní všechny podmínky dané zákonem, ale též náklady spojené přímo s danou osobou. Jelikož se má jednat o osobu odborně způsobilou, je možné předpokládat, že její služba a čas strávený u prováděných zkoušek bude zpoplatněna. Je logické, aby náklady spojené s touto třetí osobou nesl zhotovitel, pokud se objednatel na prováděných zkouškách neobjeví kvůli zavinění zhotovitele. Tedy pokud zhotovitel objednatele ke zkouškám nepozve či ho nepozve včas. Naopak pokud se objednatel nedostaví k prováděným zkouškám navzdory včasného pozvání od zhotovitele, ponese tyto náklady objednatel. Ovšem může nastat i třetí situace, kdy si strany ve smlouvě dohodnou, kdo bude tyto náklady hradit, pokud vzniknou.

5.3 Předání díla

Pokud jsou splněny podmínky, tedy dokončení díla spojené s předvedením jeho způsobilosti či prokázáním úspěšných zkoušek, nastává předání díla

---

⁴³ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

zhotovitelem objednateli. Co se považuje za předání díla, se posuzuje k jednotlivým dílům odlišně. Předáním se ovšem vždy rozumí poskytnout objednateli možnost dílo užívat a s dílem zacházet. U některých děl stačí předat dílo jako takové, u jiných je nutné předat dílo i s dokumentací. *„Způsob, kterým zhotovitel umožní objednateli nakládat s předmětem díla, tj. způsob, jakým předá předmět díla objednateli, a tedy splní svou povinnost provést dílo, se bude lišit podle povahy díla.“*⁴⁴

NOZ mezi ustanovení o smlouvě o dílo vložil i ustanovení o předání díla, které v ObchZ nebylo. Jedná se o § 2608 NOZ. Jedinou podmínkou, aby tento § mohl být použit, je ta, že předmětem díla je věc. Dle § 489 NOZ je věc vymezena negativně. Věcí je vše, co není osobou a co slouží potřebám lidí. Pokud se tedy jedná o dílo, jehož předmětem je věc, bude se předání věci řídit ustanoveními u kupní smlouvy. Kupní smlouvu a její ustanovení je možné nalézt v hlavě II., díl 1, oddíl 2, § 2079 až § 2183. Tato ustanovení se rozdělují podle toho, zda došlo ke koupi (nebo při použití těchto ustanovení u smlouvy o dílo při dokončení díla) movité věci či věci nemovité. Rozdělení věcí na movité a nemovité je určeno v § 498 NOZ, který nám v odst. 1 říká, že nemovité věci jsou pozemky a podzemní stavby se samotným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon. Všechny ostatní věci, které se nemohou zařadit do vymezení nemovitých věcí v § 498 odst. 1 NOZ, se řadí mezi věci movité.

Pokud si strany dohodly provedení díla s nehmotným výsledkem, je předáno ve chvíli, kdy ho zhotovitel dokončí a následně umožní objednateli jeho užívání. Toto je upraveno v § 2632 NOZ v oddílu 4, který se věnuje dílu s nehmotným výsledkem. *„V případě provádění díla s nehmotným výsledkem se použije tzv. zásada účelovosti, což znamená, že zhotovitel dílo poskytl objednateli k účelu vyplývajícímu ze smlouvy (§ 2634 NOZ). Ustanovení o díle s nehmotným výsledkem se použijí i pro výsledek činnosti zhotovený podle ustanovení o veřejném příslibu (§ 2635 NOZ).“*⁴⁵

Již rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.05.2003, sp. zn. 29 Odo 104/2003 určil, že předání je upraveno dispozitivními normami, a tak se strany od

---

⁴⁴ Štenglová, I., *Smlouva o dílo*. Vyd. 1. V Praze, 2010, 220 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-311-0

⁴⁵ <http://obcanskyzakonik.justice.cz/smluvni-pravo/konkretni-zmeny-ve-zvlastni-casti/smlouva-o-dilo/>

této normy mohou odchýlit. NOZ toto postavení norem týkajících se předání díla převzal, a proto si i nyní mohou strany dohodnout úpravu ve smlouvě odchylně.

5.3.1 Movitá věc

U movité věci musí zhotovitel prodávajícímu odevzdat dílo včetně dokladů, které se k dílu vztahují (pokud tyto doklady vzniknou; ne u každého díla je nutné doložit i dokumentaci, některá díla ani doklady nemají). Toto vyplývá z § 2087 NOZ, který řeší povinnosti prodávajícího, ale u smlouvy o dílo se tento paragraf použije subsidiárně ke zhotoviteli a jeho předání díla objednateli. „Vedle toho právní úprava kupní smlouvy upravuje také otázku dohody o odeslání věci, kdy se za okamžik předání prvnímu dopravci k přepravě pro objednatele a kdy umožní objednateli uplatnit práva z přepravní smlouvy vůči dopravci (viz. § 2090 NOZ).“⁴⁶ Pokud tak bude zhotovitel odesílat dílo objednateli přes dopravce, bude se brát, že dílo bylo předáno objednateli ve chvíli, kdy zhotovitel dílo předá prvnímu dopravci (v případě, že by se dopravců vystříдалo více). Objednateli tak vznikne povinnost uhradit cenu za dílo v této chvíli, i když dílo ještě není v jeho sféře a tak s ním nemůže ještě nakládat či ho používat. Tuto právní úpravu dále rozvádí § 2091 NOZ, ze kterého plyne, že zhotovitel musí dílo, které bylo předáno dopravci k přepravě k objednateli, označit zjevně a dostatečně jako zásilku pro objednatele. Pokud toto zhotovitel nesplní, nastává předání díla ve chvíli, kdy oznámí zhotovitel objednateli bez zbytečného odkladu, že mu dílo odeslal přes dopravce. U tohoto je možno opětně zhotoviteli navrhnout, aby toto oznámení učinil písemně. Pokud zhotovitel neučiní ani toto oznámení objednateli o předání díla dopravci (a též neoznačí dostatečně odeslané dílo, nastává předání díla a s ním vznikající další práva a povinnosti až ve chvíli předání díla objednateli dopravcem.

---

⁴⁶ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

5.3.2 Nemovitá věc

Pokud je předmětem díla nemovitá věc, řídí se předání § 2128 NOZ až § 2131 NOZ. Zejména § 2130 NOZ zavádí, že pokud si strany dohodnou termín, kdy bude předána nemovitost objednateli zhotovitelem, náleží objednateli od sjednané doby převzetí veškerých plodů a užitků z nemovité věci. U předání nemovité věci bude často nutné vyřešit i zápis ve veřejných evidencích (např. katastr nemovitostí), aby mohlo následně dojít k přechodu vlastnického práva.

I na předání díla, jehož předmětem je nemovitá věc, se použijí přiměřeně ustanovení o koupi movitých věcí.

5.3.3 Dílo s nehmotným výsledkem

Pokud zhotovitel dokončí dílo, jehož výsledkem je právo průmyslového nebo duševního vlastnictví, může zhotovitel dílo poskytnout i jiné osobě než je objednatel, pokud ve smlouvě není ujednán výslovný zákaz, který zhotoviteli toto poskytnutí znemožní, či pokud to povaha díla neznemožní. *„V porovnání s dosavadní právní úpravou obsaženou v ObchZ NOZ pouze blíže specifikuje zákaz poskytnutí díla jiným osobám, když požaduje nově výslovný zákaz.“*⁴⁷

5.3.4 Vlastnické právo k předané věci

Pokud se vrátíme k § 2608 NOZ, zjistíme, že vlastnické právo k dílu nabývá objednatel ve chvíli předání díla zhotovitelem. To znamená, že u movité i nemovité věci vlastnické právo přechází na objednatele ve chvíli, na které se strany vzájemně dohodnou, eventuálně ve chvíli odevzdání díla (včetně dokladů pokud jsou součástí díla) zhotovitelem objednateli, či ve chvíli předání řádně označeného díla dopravci, popřípadě ve chvíli, kdy zhotovitel oznámil objednateli, že dílo předal dopravci k přepravě a v neposlední řadě ve chvíli, kdy dopravce doručil dílo objednateli.

⁴⁷ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

Moment, ve kterém dochází k převodu vlastnického práva, je důležitý z hlediska posouzení, od kdy může objednatel s dílem zacházet dle svého rozvážení, a též z hlediska, kdo by nesl případné nebezpečí škody na díle.

Ve chvíli nabytí vlastnického práva k dílu ovšem na objednatele přechází i nebezpečí škody na věci. Ve chvíli nabytí vlastnického práva, tedy ve chvíli předání díla zhotovitelem objednateli, nese objednatel odpovědnost za negativní důsledky (jako je poškození, ztráta, zničení a jiné), které na díle nastanou.

Nabytí vlastnické práva a s ním spojené nebezpečí škody na díle se tak řídí dle § 2608 NOZ, pokud k němu nedošlo již dříve. Dle zákona se tak nabytí vlastnického práva děje nejpozději při předání díla.

5.4 Svémocný prodej

U smlouvy o dílo je nově zaveden institut svémocného prodeje. Může tak nastat situace, kdy zhotovitel dílo dokončí, avšak objednatel si ho nepřevzme. V tomto případě se může zhotovitel řídit § 2609 NOZ, jenž upravuje svémocný prodej, a dílo, jehož předmětem je věc, může zhotovitel prodat. Ovšem i zde NOZ ukládá několik podmínek, které musí nastat, aby zhotovitel mohl dílo prodat.

První podmínka, která musí nastat je, že předmětem díla bude věc. Zde je možné odkázat na kapitolu 5.3, kde je popsáno, co NOZ považuje za věc. Pokud předmětem díla nebude věc, není možné, aby se zhotovitel uchýlil ke svémocnému prodeji; pokud si strany nesjednají jinak.

Druhá podmínka je, že zhotovitel musí dílo prodat vhodně. To znamená, že nemůže dílo prodat výrazně pod cenou, ale prodeji musí věnovat dostatečnou péči a dílo prodat minimálně za jeho přiměřenou cenu. Zákon tak znemožnil zhotoviteli prodat dílo v co nejkratším termínu, pokud by to bylo v neprospěch objednatele.

Další podmínkou pro možný prodej díla zhotovitelem je ta, že objednatel nepřevzal dílo bez zbytečného odkladu poté, co mělo být dílo dokončeno. Jestliže bylo dílo dokončeno později než ve smluvené době, tak ve chvíli, kdy si objednatel nepřevzal dílo bez zbytečného odkladu po vyrozumění o dokončení díla. Zde je

stanoveno, že zhotovitel nemůže prodat dílo ihned po jeho dokončení, pokud si ho objednatel nevyzvedl. Objednatel musí dílo převzít bez zbytečného odkladu po jeho dokončení. Co se bude brát za postačující dobu, záleží na povaze díla. Pokud je navíc dílo dokončeno později než ve stanovené lhůtě, musí zhotovitel objednatele vyrozumět o jeho dokončení. A teprve po jeho vyrozumění nastává lhůta pro objednatele k vyzvednutí díla. Pokud by zhotovitel nevyrozuměl objednatele o dokončení díla a jeho možnosti k jeho převzetí, zhotoviteli by nenastalo právo k prodeji dokončeného díla.

Dále NOZ stanovuje povinnost zhotovitele též vyrozumět objednatele o připravovaném prodeji díla a zároveň zhotovitel musí stanovit objednateli lhůtu navíc, ve které může objednatel dílo převzít. Tato lhůta nesmí být kratší než jeden měsíc. Pokud to ovšem odporuje povaze věci, zhotovitel o zamýšleném prodeji objednatele informovat nemusí a nemusí mu ani prodlužovat lhůtu k dodatečnému převzetí. Jedná se zejména o věci, které podléhají rychlému kažení. V takovém případě zhotovitel může přistoupit k prodeji díla ve chvíli, kdy si ho objednatel nepřeveze bez zbytečného odkladu (který bude též kratší u věcí, které se kazí, než u ostatních), aniž by objednatele upozornil o jeho možném prodeji.

Jako poslední podmínka je, že zhotovitel prodá dílo na účet objednatele. Z této podmínky vyplývá, že náklady prodeje budou náležet objednateli, ale zároveň i výtěžek z prodeje patří objednateli. Zhotovitel je tak povinen předat výtěžek objednateli, který je jeho vlastníkem. Zde ovšem nastává otázka, zda si z prodané částky může zhotovitel ponechat cenu díla, kterou mu objednatel nezaplatil, jelikož si dílo nepřevzal. Zhotovitel ovšem musí výtěžek z prodeje odevzdat objednateli pokaždé, pokud si strany domluvily jiný termín vzniku práva na zaplacení ceny za dílo a ve chvíli dokončení díla bylo již dílo zaplaceno. Může si zhotovitel ovšem ponechat část prodejní ceny, kterou vytěžil z prodeje díla a která se rovná ceně díla, kterou si s objednatелеm sjednal ve smlouvě? Ve prospěch zhotovitele by se mohlo argumentovat tím, že zde vzniká možnost zápočtu plnění, když zhotovitel na jednu stranu disponuje za pohledávkou za objednatелеm, která vznikla provedením díla, a na druhou stranu v pozici komisionáře disponuje finančními prostředky, které jsou ve vlastnictví zhotovitele.⁴⁸ Pokud by se

---

⁴⁸ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

přiklánělo k této argumentaci, mohl by si zhotovitel ponechat částku, která by se rovnala ceně za dílo, zbytek by vrátil objednateli. Bylo by však možné argumentovat tím, že pokud zhotovitel prodává dílo na účet objednatele, vlastníkem částky, která byla vytěžena z prodeje, je objednatel. Zhotovitel tak nemá právo si jakoukoli částku ponechat a musí celou částku předat objednateli. Pokud i nadále objednatel nezaplatí cenu za dokončené dílo, může se zhotovitel domáhat zaplacení této ceny v soudním řízení žalobou o zaplacení.

6 Odpovědnost za vady díla

6.1 Vady díla

Základním ustanovení pro vady díla a následné odpovědnosti za tyto vady je § 2615 NOZ, který se obsahově shoduje s § 560 ObchZ. Zatímco ObchZ stanovil, že vady díla jsou takové vady, které neodpovídají výsledku díla určenému ve smlouvě, NOZ tuto definici zjednodušil. Dle § 2615 odst. 1 NOZ má dílo vadu, neodpovídá-li smlouvě. Obě dvě úpravy jsou obsahově totožné v tom, co se řadí mezi vady o dílo. Strany si nadále mohou dohodnout ve smlouvě další či odlišná ujednání.

„*Teorie doposud rozeznávala vady faktické a vady právní.*“⁴⁹ Toto teoretické rozdělení vad bude zachováno i po účinnosti NOZ. Vady faktické se dále rozdělovaly na vady na kvalitě, na vady na kvantitě, vady na obalu či se mohlo jednat o vady na dokladech a jiných. Pro NOZ je ovšem důležité rozdělení vad na vady podstatné a vady nepodstatné. Jelikož nově je objednatel povinen převzat dílo i s drobnými vadami. Aby bylo možné říci, co je podstatná vada a co ne, je možné se opřít o § 2002 odst. 1 NOZ, kde zákonodárce stanovil, že podstatné porušení smlouvy je takové porušení, o němž strana, která smlouvu porušila, věděla nebo musela vědět již při uzavírání smlouvy, že by druhá strana tuto smlouvu neuzavřela, kdyby věděla o možném porušení. Ve všech ostatních případech se jedná o nepodstatné porušení sjednané smlouvy.

6.1.1 Práva objednatele z vadného plnění

§ 2615 NOZ dále odkazuje na ustanovení o kupní smlouvě, pokud se jedná o práva objednatele z vadného plnění. I zde je nutné rozlišit, zda se bude jednat o podstatné vady či o vady nepodstatné. „*Ustanovení § 2615 NOZ přebírá téměř*

---

⁴⁹ Plíva, S., *Obchodní závazkové vztahy. 2., aktualiz. vyd.* Praha: ASPI, 2009, 339 s. ISBN 978-80-7357-444-4

*doslovně dosavadní právní úpravu obsaženou v ObchZ.*⁵⁰ Objednateli je možné v praxi doporučit, aby při převzetí díla posoudil soulad díla zejména s parametry dle dohodnuté smlouvy.

6.1.1.1 Podstatné vady

Pokud se jedná o podstatné vady, budou se práva objednatele řídit § 2106 NOZ. Tento paragraf poskytuje objednateli možnost výběru několika práv dle vlastního uvážení. Jedná se o právo

- a) na odstranění vady dodáním nové věci bez vady nebo dodáním chybějící věci
- b) na odstranění vady opravou věci
- c) na přiměřenou slevu z ceny o dílo
- d) odstoupit od smlouvy.⁵¹

Ovšem opět § 2615 odst. 2 NOZ ruší možnost objednatele požadovat provedení nového díla, pokud tomu odporuje povaha díla, jenž nelze vrátit či předat zhotoviteli. Pokud tedy dílo nelze vrátit či předat zhotoviteli, musí si objednatel vybrat ze zbývajících tří možností, které si může vybrat, pokud dílo trpí podstatnými vadami.

Objednatel si může zvolit dle svého uvážení pro něj nejvýhodnější variantu práva, kterou sdělí zhotoviteli při oznámení vady či bezprostředně po oznámení vady. Je tak zcela na objednateli, jakou variantu využije, a zhotovitel se této volbě musí podřídít. Ovšem ve chvíli, kdy objednatel jednu z variant zvolí a sdělí ji zhotoviteli, nemůže ji již změnit, ledaže by s takovou změnou zhotovitel souhlasil. Objednatel si může vybrat jinou variantu, pokud si přeje vadu na původním díle opravit a tato oprava bude neproveditelná. Poté si objednatel vybere jinou variantu, což opět sdělí bez prodlení zhotoviteli.

Pokud zhotovitel neodstraní vady v přiměřené lhůtě, či přímo objednateli sdělí, že vady neodstraní, může se objednatel domáhat slevy z ceny o dílo, či má

---

⁵⁰ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

⁵¹ § 2106 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

možnost od smlouvy odstoupit. Přiměřená lhůta se zde opět bude posuzovat jednotlivě na základě povahy daného díla a vady, kterou dílo trpí.

Jak již bylo uvedeno výše, je nutné, aby objednatel zvolil způsob vypořádání s vadou díla bez zbytečného odkladu po oznámení vady. Pokud tuto podmínku poruší, bude mít objednatel práva dle § 2107 NOZ, tedy dle kapitoly 6.1.1.2.

6.1.1.2 Nepodstatné vady

Pokud na díle nejsou podstatné vady, můžou být na díle vady nepodstatné. V tomto případě se práva objednatele z plnění nepodstatných vad zužují pouze na dvě varianty dle § 2107 NOZ. Těmito variantami jsou buď právo objednatele na odstranění vady či sleva z ceny o dílo. Jak je tedy patrné, pokud dílo trpí pouze nepodstatnými vadami, nemůže objednatel odstoupit od smlouvy. Od smlouvy může objednatel odstoupit pouze v případě, že i zde zhotovitel odmítne vadu díla odstranit, popřípadě vadu díla neodstraní včas. Místo odstoupení od smlouvy může objednatel ještě požadovat slevu z ceny na díle.

Pro snazší srovnání je možné použít rozsudek, který již nebude za účinnosti NOZ platit. Jedná se o rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.03.2002, sp. zn. 29 Odo 11/2001, který stanovil, že „*pokud mělo předané dílo vady, je zřejmé, že zhotovitel nesplnil svou povinnost provést dílo jeho řádným ukončením a předáním. Dílo, které je vadné, nelze totiž ve smyslu § 554 odst. 1 obch. zák. považovat za dílo provedené, a to ani tehdy, když je objednatel převezme.*“⁵² Za nové úpravy by již objednatel musel dílo převzít (ale s výhradami), jelikož by dílo bylo považováno za ukončené.

6.1.2 Podmínky odpovědnosti za vady

Obsah a rozsah odpovědnosti zhotovitele za vady díla určuje § 2617 NOZ, jenž je obsahově v souladu s § 560 ObchZ. Tento paragraf tak určuje, že pokud se dílo liší od parametrů stanovených smlouvou a má tak vady, vzniká zhotoviteli

---

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.03.2002, sp. zn. 29 Odo 11/2001

povinnost z vadného plnění. Toto plnění může nastat ve chvíli předání díla – tedy přechodu nebezpečí škody, ale též po přechodu tohoto nebezpečí.

Jak již bylo řešeno v kapitole 4.2.2, při převzetí díla, při kterém nejčastěji dochází k přechodu nebezpečí škody, musí objednatel převzít dílo, i když trpí nepatrnými vadami, ale je ukázána jeho způsobilost sloužit svému účelu. V tomto případě objednatel převezme dílo s výhradami. Tím objednatel na nepodstatné vady poukáže. V praxi se bude toto poukázání nejčastěji dít formou protokolu. Ovšem i když objednatel dílo převzal s vadami, zhotoviteli tak nezaniká povinnost z plnění těchto vad.

Ovšem doba přechodu nebezpečí škody se nemusí vždy shodovat s předáním díla. Strany si mohou totiž tuto dobu ve smlouvě určit odlišně. Na tuto situaci NOZ též vzpomíná a určuje, že pokud nebezpečí škody přechází na objednatele později, bude pro vznik odpovědnosti zhotovitele za vady rozhodující právě doba přechodu tohoto nebezpečí. Důležité je, že vada na díle v době předání díla či přechodu nebezpečí škody reálně existuje.

Pokud již došlo k předání věci a zároveň došlo i k přechodu nebezpečí škody na věci, má zhotovitel povinnost z vadného plnění a objednatel z tohoto plnění práva, pokud byla vada způsobená porušením povinností zhotovitele. Zde ovšem vzniká důkazní břemeno na straně objednatele, který musí dokázat, že vada vznikla porušením povinnosti na straně zhotovitele. V praxi se tak může například jednat o vadu, která bude na díle způsobená z důvodu nesprávného návodu, jak s dílem zacházet, který zhotovitel předal objednateli spolu s dílem. „*Důkazní břemeno o tom, že vada plnění existovala v době předání, nebo že sice vznikla později, ale v důsledku porušení povinnosti zhotovitele, nese objednatel.*“⁵³

Pro praxi se vždy předpokládalo a bude se i předpokládat nadále, že objednatel se bude domáhat odstranění těchto vad. Předpokládá se, že pokud na díle vzniknou vady, že objednatel bude aktivní a zhotovitele o těchto vadách informuje, aby mohly být následně odstraněny. Zákon tak stanovil i určitou povinnost objednateli, které musí objednatel splnit, aby mohl požadovat práva z vadného plnění na zhotoviteli.

---

⁵³ Štenglová, I., *Smlouva o dílo. Vyd. 1.* V Praze, 2010, 220 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-311-0

Tuto povinnost nalezneme v § 2618 NOZ. Objednatel tak musí oznámit zjištěnou vadu zhotoviteli bez zbytečného odkladu, poté co ji zjistil či ji zjistit měl. Zákon tak tady apeluje na objednatele, aby byl pozorný a náležitě pečlivý k dílu. Objednatel navíc musí oznámit zjištěnou vadu zhotoviteli bez zbytečného odkladu. Pro objednatele bude opět nejvýhodnější zvolit písemné oznámení vady, aby pro jakýkoli případ měl následně důkaz o tom, že kontaktoval zhotovitele o vadě na díle. Subjektivní lhůta se tak rovná době „bez zbytečného odkladu“. NOZ zároveň stanovil i objektivní lhůtu dva rok, která chrání zejména zhotovitele před odpovědností za vady, které nastaly po dlouhé době. Lhůta dva roky začíná dle zákona běžet ve chvíli předání díla.

Zákon stanovil v § 2618 NOZ ještě jednu podmínku, tentokrát směřovanou na zhotovitele. Pokud objednatel uplatňuje právo z vadného plnění ve chvíli, kdy neoznámil vady zhotoviteli ve chvíli, kdy je objevil či měl objevit, popřípadě již uplynula lhůta dvou let od předání, zhotoviteli nevnikne povinnost z vadného plnění, pokud zhotovitel namítne, že objednatel uplatnil právo opožděně. To ovšem nebrání zhotoviteli, aby i takto opožděně zjistitelné vady na díle opravil, pokud se tak zhotovitel rozhodne. Pokud ovšem zhotovitel tuto námitku podá, soud objednateli nepřizná právo z vadného plnění. Zhotoviteli nestačí pouze, aby námitku uplatnil vůči objednateli, ale též ji musí uplatnit před soudem v řízení, aby soud návrh objednatele zamítl. § 2618 NOZ vycházel obsahově z § 562 ObchZ. Nová právní úprava se tak liší pouze menší odlišností.

6.1.2.1   Odpovědnost zhotovitele a třetí osoby

V § 2630 NOZ jsou stanoveny tři případy, ve kterých je kromě zhotovitele odpovědná za vady na díle, jehož předmětem je stavba, zároveň i třetí osoba. Třetí osoba je zodpovědná za vady způsobené tím, co třetí osoba zhotoviteli dodala k provedení díla. Podíl odpovědnosti třetí osoby je stejný jako podíl odpovědnosti zhotovitele, jelikož zákon stanovil, že třetí osoba a zhotovitel jsou zavázáni společně a nerozdílně. Touto třetí osobou může být:

- a) poddodavatel zhotovitele, ledaže prokáže, že vadu způsobilo jen rozhodnutí zhotovitele nebo toho, kdo nad stavbou vykonával dozor,

- b) kdo dodal stavební dokumentaci, ledaže prokáže, že vadu nezpůsobila chyba ve stavební dokumentaci, a
- c) kdo prováděl dozor nad stavbou, ledaže prokáže, že vadu stavby nezpůsobilo selhání dozoru.⁵⁴

Je tak patrné, že zákon stanovil důkazní břemeno k popření odpovědnosti za vady třetí osobě. Je tak na třetí osobě, aby prokázala, že nedošlo k vadě na stavbě z důvodu jejího plnění a tudíž, že není možné, aby byla odpovědná z dané vady. Pokud tato osoba neprokáže opak, je odpovědná společně se zhotovitelem.

Nejen třetí osoba se může zprostit odpovědnosti za vady, zákon tuto možnost přisuzuje i zhotoviteli v § 2630 odst. 2 NOZ. Zde padlo důkazní břemeno na zhotovitele. Pokud tedy prokáže, že chyba byla pouze ve stavební dokumentaci, která byla zhotovena osobou, na které objednatel trval, nebo že selhal ten, kdo měl nad stavbou dozor a zároveň na kterém trval objednatel, zhotovitel bude zproštěn odpovědnosti za vady. Pro zhotovitele je tak zásadní, aby mohl dokázat, že na daných osobách trval objednatel ve svém požadavku na provedení díla. Zhotoviteli je tak možné doporučit, aby požadavky objednatele požadoval písemně.

Zavedení odpovědnosti za vady i u třetích osob přinese klady zejména objednateli. Ten tak bude mít větší šanci na vymožení práv z vadného plnění, jelikož toto vymožení bude moci požadovat nejen na zhotoviteli, ale též na třetí osobě. Pozitivum na straně zhotovitele je možné spatřovat v tom, že se sníží jeho odpovědnost za vady.

6.1.2.2 Skryté vady u stavby

NOZ z obecného ustanovení o povinnostech objednatele a lhůtách vypustil úpravu o stavbě, kterou zakomponoval do § 2629, do oddílu 3, který se věnuje stavbě jako předmětu díla. Pokud tak stavba trpí vadami, uplatňuje se na ní § 2618 NOZ a objektivní lhůta je tak dva roky. Dle ObchZ byly na všechny vady na díle, jehož předmětem byla stavba, objektivní lhůta pět let. Ovšem pokud stavba trpí skrytými vadami, použije se speciální ustanovení § 2629, které objektivní lhůtu ponechalo na pěti letech od převzetí stavby. Skrytá vada je taková vada, kterou

---

⁵⁴ § 2630 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

objednatel nemohl zjistit, ani při náležitě pozornosti, kterou zakládá § 2618 NOZ, při převzetí díla. Skryté vady mohou nastat pouze u stavby a projektové dokumentace ke stavbě, která se též řídí § 2629 NOZ a která je zároveň rozšířením právní úpravy oproti původnímu ujednání v ObchZ. „Projektovou dokumentací je zákonem a státními orgány vyžadovaná dokumentace týkající se stavby, která souvisí s její realizací.“⁵⁵

Pokud ovšem objednatel neoznámí zhotoviteli skrytou vadu bez zbytečného odkladu poté, co ji zjistil nebo co ji zjistit měl v souladu s dostatečnou péčí, soud právo z této skryté vady objednateli nepřiznává.⁵⁶

V § 2629 odst. 2 NOZ se též setkáváme s výslovnou ochranou slabší strany, v tomto případě je-li slabší stranou objednatel. Jelikož je velká část závazkové právní úpravy NOZ dispozitivní, což znamená, že strany si tak mohou dohodnout ve smlouvě jiná ujednání, mohou si i lhůtu pro oznámení skrytých vad sjednat odlišně. Pokud si ovšem tuto lhůtu zkrátí a objednatel je zároveň v postavení slabší strany, dané ujednání bude neplatné a lhůta bude ponechána na pěti letech.

NOZ zde dává prostor prováděcím právním předpisům ke zkrácení objektivní lhůty objednatele k oznámení skrytých vad zhotoviteli z pěti let až na dva roky pro některé části stavby. NOZ zde nevyjmenoval, o které části stavby by se mělo jednat, vše tak přenechal na případném prováděcím právním předpisu.

6.1.3 Porušení práva třetí osoby

*„Rozebíraný § 2616 NOZ se dotýká ochrany průmyslových práv v rámci provádění díla a současně také vymezuje odpovědnost zhotovitele za potenciální porušení.“*⁵⁷ NOZ se nejen soustřeďuje na porušení práva třetí osoby dle právního řádu České republiky, ale též právního řádu jiného státu, kde mělo být dílo využito. Toto zákonné ustanovení se tak použije, pokud byla použitím díla porušena práva

---

⁵⁵ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

⁵⁶ § 2629 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

⁵⁷ Štandera, J., *Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1.* V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0

třetí osoby z průmyslového nebo duševního vlastnictví nebo pokud byla tato práva ohrožena.

Pokud k takovému porušení nebo ohrožení práv dojde, vzniká dle NOZ odpovědnost zhotovitele vůči objednateli. To vše ale pouze za podmínky, že zhotovitel o porušení nebo ohrožení práv třetí osoby při uzavření smlouvy věděl nebo vědět musel. Pokud o tomto nevěděl a ani se nijak dozvědět nemohl, zhotoviteli nevzniká odpovědnost vůči objednateli za porušení či ohrožení těchto práv.

Co se týče vad právních, na ty se opět přiměřeně použije ustanovení kupní smlouvy o právních vadách, které nastanou při koupi.

Oproti § 559 ObchZ, který upravoval odpovědnost zhotovitele za porušení práv třetí osoby pouze obecně, NOZ již jasně stanovil, že daná odpovědnost vzniká zhotoviteli vůči objednateli. Nadále ObchZ ve svém ustanovení stanovil, že zhotovitel je odpovědný pouze za porušení práv průmyslového a duševního vlastnictví, nikoli i jeho ohrožení. Tímto byly rozšířeny situace, ze kterých může zhotoviteli vzniknout odpovědnost vůči objednateli. V neposlední řadě ObchZ stanovil, že odpovědnost vzniká zhotoviteli pouze, pokud o porušení práv zhotovitel věděl ve chvíli uzavření smlouvy o dílo. NOZ tak opět tuto část právní úpravy rozšířil. Z výše uvedeného je patrné, že NOZ se snaží chránit práva průmyslového a duševního vlastnictví třetí osoby o trochu více a důsledněji, než ObchZ. Co se týče právních vad díla, i ObchZ odkazoval na svá ustanovení o kupní smlouvě.

6.1.4 Záruka

„Právní úprava NOZ záruky obsahově odpovídá ObchZ.“⁵⁸ NOZ počítá i s takovou situací, kdy zhotovitel bude objednateli poskytovat záruku jakosti díla. Pokud dá zhotovitel objednateli záruku jakosti, sděluje mu tím, že dílo má určité kvality, které by objednatel u jiného zhotovitele neobdržel. Jako některá další

---

⁵⁸ Bělohávek, A. J.; Černý, F.; Jungwirthová, M.; Klíma, P.; Profeldová, T.; Šrotová, E., *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8

ustanovení u smlouvy o dílo i § 2619 NOZ odkazuje na použití právních ustanoveních týkající se kupní smlouvy, v tomto případě se jedná zejména o § 2113 NOZ a následující. Zde je výslovně uvedeno, že zárukou za jakost se zhotovitel zavazuje, že věc bude po určitou dobu způsobilá k použití pro obvyklý účel nebo že si zachová obvyklé vlastnosti. Tyto účinky má i uvedení záruční doby na obalu nebo v reklamě.⁵⁹

Co ovšem upravuje NOZ v ustanoveních týkajících se smlouvy o dílo je doba, odkdy začíná běžet záruční lhůta. Tato doba začíná plynout ve chvíli předání díla.

---

⁵⁹ § 2113 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

7 Závěr

Tato diplomová práce se zabývala komparací právní úpravy smlouvy o dílo dle obchodního zákoníku a nového občanského zákoníku. Práce se snažila zejména zaměřit na nejvýznamnější rozdíly v daných dvou úpravách, ovšem neopomněla na změny menší a též poukázala na ustanovení, ve kterých ke změně nedošlo.

Pokud nastaly v nové právní úpravě určité změny, snaží se diplomová práce řešit i otázky, které by s novou úpravou mohly nastat. Ovšem z důvodu nedostatku judikatury se řešení těchto otázek dostalo pouze do teoretické roviny, která může být soudní judikaturou změněna.

První kapitola týkající se pojmu smlouvy o dílo se zabývá nejen vypuštěním montáže z definice smlouvy o dílo, ale také rozdílem mezi smlouvou kupní a smlouvou o dílo a též rozdílem mezi smlouvou o dílo a pracovněprávním vztahem.

U náležitostí smlouvy o dílo nastává pravděpodobně jedna z největších odlišností mezi oběma právními úpravami a to ta týkající se ceny o dílo. Nově se dá cena za dílo stanovit odhadem. Pokud se cena díla ve smlouvě nestanoví, bude cena přiměřená ceně za velmi podobné dílo v dané oblasti. U formy smlouvy o dílo nastala přeměna při následné změně již uzavřené smlouvy.

Další část diplomové práce se zabývá povinnostmi na straně zhotovitele a následně na straně objednatele. Co se týče povinností zhotovitele, probírá diplomová práce zejména provedení díla na vlastní náklady a nebezpečí. Mezi povinnostmi objednatele je zejména povinnost převzít dílo, kde největší změna nastala v povinnosti objednatele převzít dílo, které nemusí být provedeno řádně, pouze musí být prokázána jeho způsobilost sloužit svému účelu. Též je zde část věnována nové úpravě, která řeší situaci při smrti zhotovitele či objednatele.

Následuje kapitola předání díla, kde se práce zabývá i dokončením díla, které je nově vázáno na předvedení způsobilosti, popřípadě předvedení zkoušek. Pokud je předvedena způsobilost, či jsou úspěšně složeny zkoušky, je dílo dokončeno vždy a objednatel tak musí dílo převzít buď bez výhrad, nebo s výhradami.

Poslední kapitola se věnuje vadám díla. Zde se největší odlišnost týká lhůty, která běží objednateli pro právo z vadného plnění, kdy i u stavby jakožto předmětu díla se jedná o dvouletou lhůtu. Pouze u skrytých vad je tato lhůta ponechána na pěti letech.

Diplomová práce by tak měla přinést ucelený pohled na změny, které nastaly u smlouvy o dílo dne 1.1.2014, kdy nastala účinnost NOZ. Stranám daného závazkového vztahu se tak dá pouze doporučit, aby většinu úkonů mezi sebou (ať už se jedná o sepsání smlouvy, pozvání objednatele na provedení zkoušek či oznámení zhotovitele o vadách) prováděly písemně, i když to není podmínka pro vznik smlouvy o dílo.

8 Resumé

The topic of this thesis is “Comparison of the legislation of contract for work under the Commercial Code and the new Civil Code”. The new Civil Code took effect on January 1, 2014 and because of that several changes have occurred in the legislation of contract for work. To December 31, 2013 the legislation of contract for work was divided into two codes. One of them was the Civil Code and the second one was the Commercial code. These two codes were abolished by large recodification of private law in which one large code was formed.

This thesis is devoted to the differences between the earlier legislation and the current legislation. Since the Civil Code came into force recently, the comparison of these two pieces of legislation is up to date. The contract for work is one of the most common contracts which are concluded, even in everyday life. Because of that, the knowledge of the changes is needed.

The thesis is divided into five chapters. The first chapter on the concept of contract for work deals with the definition of the contract for work.

For requirements of the contract for work it occurs probably one of the biggest differences between the two rules, which are related to the price of the work. Newly price for the work can be estimated. If the price is not negotiated in the contract, the price will be similar to the price of work in the similar branch.

Another part of the thesis deals with the obligation on the side of the contractor and subsequently at the customer side. Among the duties of the customer is particular obligation to take over the work, where the greatest change occurred in the customer obligations assumed work that may not be done properly, only to be proven its ability to serve its purpose.

The following chapter deals with handover. The completion of the work is newly bound to demonstrate the ability or demonstration tests. If the demonstrated competences or passing the exam are successful the work is always finished and the customer must accept the work either without objection or with objection.

The last chapter is devoted to defects in the work. In this chapter the biggest difference relates to the period which runs for the customer to the right of defective

performance. Even when building is the subject of the work, it has a two-year period.

The thesis should thus provide a global view of the changes that have occurred in the contract for work on January 1, 2014, which came into effect the new Civil Code, despite the fact that there is a lack of case law.

9 Seznam použité literatury

9.1 Právní předpisy

- 1) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- 2) Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- 3) Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- 4) Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- 5) Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ze dne 11. dubna 1980

9.2 Odborná literatura

- 1) Bejček, J., Eliáš, K., Raban, P., Kurs obchodního práva: obchodní závazky. 3.vydání, Praha: C.H.Beck, 2003, 551 s., ISBN 80-717-9746-4
- 2) Bělohávek, A. J.; Černý, F.; Jungwirthová, M.; Klíma, P.; Profeldová, T.; Šrotová, E., Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8
- 3) Hajn, P., Jak uzavírat obchodní smlouvy. 1. vyd. Praha, 1992, 181 s. ISBN 80-901-2108-X
- 4) Marek, K., Obchodněprávní smlouvy. 4. aktualiz. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 316 s. sv. 264. ISBN 80-210-3064-X
- 5) Marek, K., Smluvní obchodní právo: kontrakty. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 399 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3951-5
- 6) Marek, K., Smluvní typy druhé hlavy třetí části obchodního zákoníku: smlouva o prodeji podniku, smlouva o koupi najaté věci, smlouva o úvěru, licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví, kupní smlouva, smlouva o dílo, smlouva mandátní, smlouva komisionářská, smlouvy k zajišťování přepravy a se vztahem k dopravním prostředkům,

smlouva o zprostředkování, smlouva o obchodním zastoupení, smlouvy bankovních služeb a další. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 223. ISBN 80-210-1749-X

- 7) Marek, K., Žváčková, L., Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. ISBN 80-735-7333-4
- 8) Pelikánová, I., Obchodní právo. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3577-148
- 9) Plíva, S., Obchodní závazkové vztahy. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009, 339 s. ISBN 978-80-7357-444-4
- 10) Pražák, Z., Smlouva o dílo podle obchodního zákoníku: praktická příručka. 2. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-660-0
- 11) Ševčík, D., Vzory obchodních smluv a podání: včetně smluv. Praha: ASPI, 2005, 502 s. Meritum (ASPI). ISBN 80-735-7105-6
- 12) Štandera, J., Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku: komentář. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7400-519-0
- 13) Štenglová, I., Smlouva o dílo. Vyd. 1. V Praze, 2010, 220 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-311-0
- 14) Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol., Obchodní zákoník: komentář. 13. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010, 1447 s. ISBN 978-807-4003-547

9.3 Soudní judikatura

- 1) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.9.2007, sp. zn. 29 Odo 1156/2005
- 2) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.4.2003, sp. zn. 32 Odo 835/2002
- 3) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.2.2009, sp. zn. 29 Cdo 849/2007
- 4) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.5.2008, sp. zn. 32 Odo 1531/2006
- 5) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.8.2001, sp. zn. 29 Odo 14/2001

- 6) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.5.2003, sp. zn. 29 Odo 104/2003
- 7) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.6.2004, sp. zn. 32 Odo 1153/2003
- 8) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.3.2002, sp. zn. 29 Odo 11/2001
- 9) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.4.2007, sp. zn. 32 Odo 660/2005
- 10) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7.2008, sp. zn. 32 Cdo 5458/2007
- 11) Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.4.2004, sp. zn. 29 Odo 556/2003

9.4 Internetové zdroje

- 1) <http://www.podnikatel.cz/clanky/rozdil-mezi-kupni-smlouvou-a-smlouvou-o-dilo/>
- 2) <http://www.ipodnikatel.cz/Obchodni-smlouvy/obecne-nalezitosti-uzavirani-smluv.htm>
- 3) <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-otazce-vlivu-oznaceni-smluvnich-stran-na-platnost-obchodnepravniho-vztahu-67149.html>
- 4) <http://obcanskyzakonik.justice.cz/smluvni-pravo/konkretni-zmeny-ve-zvlastni-casti/smlouva-o-dilo/>
- 5) <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/uprava-kupni-smlouvy-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-35364.html>
- 6) <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/10721-odpovednost-za-vady-dila-v-novem-obcanskem-zakoniku-ii>
- 7) <http://obcanskyzakonik.justice.cz/>
- 8) <http://www.businessinfo.cz>
- 9) www.epravo.cz
- 10) <http://www.frankboldlegal.com/>
- 11) www.podnikatel.cz
- 12) www.ipodnikatel.cz